

273

SENÁT

PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

12. funkční období

273

Zpráva o vývoji Evropské unie v roce 2019

2020

Zpráva o vývoji Evropské unie v roce 2019

Zpracovala Sekce pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR ve spolupráci
s resorty.

Schváleno Výborem pro Evropskou unii dne 01. 06. 2020

Obsah

Úvod	1
1. Obecné záležitosti.....	2
2. Finanční a ekonomické záležitosti.....	8
3. Konkurenceschopnost.....	11
4. Doprava, telekomunikace, energetika	18
5. Životní prostředí	24
6. Zaměstnanost, sociální politika a zdraví.....	28
7. Vzdělávání, mládež, kultura a sport	32
8. Zemědělství a rybolov	34
9. Justice a vnitřní věci.....	36
10. Vnější vztahy.....	40

Úvod

Zpráva o vývoji Evropské unie v roce 2019 (dále jen „Zpráva“) je vládou předkládána každoročně v souladu s § 119a odst. 1 písm. a) zákona č. 107/1999 Sb., o jednacím řádu Senátu, v platném znění. Zpráva byla zpracována Sekcí pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR na základě příspěvků a připomínek jednotlivých resortů. Zpráva je členěna podle jednotlivých politik EU.

Zpráva zohledňuje usnesení, která k návrhům vybraných legislativních aktů přijal Senát Parlamentu ČR (dále jen „Senát PČR“). Usnesení Senátu PČR jsou na úrovni vlády systematicky evidována prostřednictvím Informačního systému pro aproximaci práva (ISAP). V souladu s čl. 27 odst. 2 směrnice vlády o nakládání s dokumenty EU má gestor povinnost informovat Senát o způsobu zohlednění usnesení, je-li to v usnesení požadováno, a poskytnout další případně požadované informace. Tato informační povinnost gestorů je kontrolována Odborem kompatibility Úřadu vlády a o způsobu plnění informačních povinností je pravidelně informována vláda a Výbor pro Evropskou unii.

V první polovině roku 2019 vykonávalo předsednictví v Radě EU Rumunsko (dále také „RO PRES“), v druhé polovině roku pak koordinovalo činnost Rady EU Finsko (dále také „FI PRES“). Zpráva se soustředí na konkrétní výsledky činnosti institucí EU dosažených v rámci těchto dvou předsednictví.

Rok 2019 se nesl ve znamení změny institucionálního cyklu. V květnu se konaly volby do Evropského parlamentu, během kterých byla zaznamenána nejvyšší volební účast za posledních 25 let. Předsedou Evropského parlamentu byl následně 3. července zvolen italský zástupce frakce S&D David Sassoli. Členové Evropské rady nominovali na mimořádném jednání 2. července nástupkyní Jean-Claude Junckera německou ministryni obrany Ursulu von der Leyen, která byla 16. července Evropským parlamentem zvolena první předsedkyní Komise v historii. Nová Komise se však po dlouhém schvalování sboru komisařů ujala funkce až 1. prosince. Ve stejný den nahradil Donalda Tuska ve funkci předsedy Evropské rady bývalý belgický premiér Charles Michel. První ženou v čele Evropské centrální banky se 1. listopadu stala Francouzka Christine Lagarde.

V minulém roce také pokračoval proces úvah o budoucnosti EU, který odstartoval v roce 2016 po britském referendu o vystoupení z EU. Členové Evropské rady se krátce před květnovými volbami sešli v rumunském Sibiu, aby diskutovali o strategické agendě pro dalších 5 let. Na tomto neformálním summitu bylo také přijato Prohlášení ze Sibiu, ve kterém lídři v 10 bodech definovali vizi společné budoucnosti. Novou strategickou agendu 2019-2024, která byla formálně schválena na červnové Evropské radě, tvoří čtyři hlavní priority: ochrana občanů a svobod, budování silné hospodářské základny, budování klimaticky neutrální, ekologické, spravedlivé a sociální Evropy a prosazování evropských zájmů a hodnot ve světě. Diskuze o budoucnosti EU by dále měla pokračovat v rámci Konference o budoucnosti Evropy, jejíž uspořádání oznámila Ursula von der Leyen v rámci své kandidatury na předsedkyni Komise. Konference by měla začít ještě letos a trvat dva roky.

Zasedáním Evropské rady v loňském roce dominoval brexit, jednání o novém víceletém finančním rámci a otázka klimatu. V březnu se lídři již tradičně věnovali také hospodářským otázkám. Na říjnovém jednání bylo diskutováno otevření přístupových rozhovorů s Albánií a Severní Makedonií, avšak rozhodnutí bylo odloženo a přijato až v březnu 2020. V prosinci vedoucí představitelé EU potvrdili cíl dosáhnout do roku 2050 klimatické neutrality.

1. Obecné záležitosti

Víceletý finanční rámec 2021–2027

V roce 2019 pokračovalo vyjednávání o novém Víceletém finančním rámci (VFR) 2021 – 2027. Návrh VFR představila Komise 2. května 2018. **Podíl rozpočtu EU na HND EU 27 je v návrhu Komise navýšen na 1,114 %** (oproti 1,03 % HND EU 28 pro stávající VFR) a celkový rámec tak má dosáhnout 1 279 mld. EUR v běžných cenách, což představuje nárůst o 23 % oproti VFR 2014-2020 pro EU 27.

V průběhu vyjednávání VFR 2021–2027 připravilo RO PRES v červnu 2019 tzv. *negobox*, tedy balíček klíčových aspektů VFR. Tento návrh ještě neobsahoval jednotlivé alokace. FI PRES v prosinci 2019 vydalo upravený *negobox* včetně alokací. Celkový objem VFR 2021–2027 navrhlo FI PRES ve výši 1 087 mld. EUR (1,07 % HND EU) v závazcích a 1 080 mld. EUR (1,06 % HND EU) v platbách (v cenách r. 2018) a upravilo metodiku výpočtu kohezní politiky. Návrh FI PRES byl většinou členských států kritizován a v zásadě odmítnut. Na prosincové ER byl VFR nakonec diskutován pouze procesně.

Evropská rada předala vyjednávání do rukou předsedy ER Ch. Michela a vyzvala ho k předložení další verze *negoboxu*. Předseda Michel představil revidovaný negociační balíček až v roce 2020, a to 14. února. Na následném jednání Evropské rady však dohody dosaženo nebylo. V souvislosti s koronavirovou krizí bude další VFR hrát ústřední roli při oživení hospodářství. Komise proto hodlá předložit revidovaný návrh.

Rozšíření EU

Proces rozšíření EU zahrnuje země západního Balkánu a Turecko. V roce 2019 **politika rozšíření EU do značné míry stagnovala**. Na jednu stranu byla zastíněna obtížnými jednáními o brexitu, diskusemi o Strategické agendě EU pro další institucionální cyklus EU, volbami do EP a následným výběrem nové EK. Na druhou stranu došlo ke **zpomalení pokroku v přístupových rozhovorech Černé Hory a Srbska** (především ve vazbě na problematiku právního státu) a přísnějšímu přístupu některých členských zemí k plnění podmínek rozšiřovacího procesu. Černé Hoře se za celý rok nepodařilo otevřít ani uzavřít žádnou novou negociační kapitolu, byť stále zůstává premiantem přístupového procesu a má otevřeny již téměř všechny kapitoly. Srbsko v uplynulém roce otevřelo dvě nové kapitoly, což je však polovina v porovnání s rokem 2018.

Koncem května EK zveřejnila svůj **každoroční "rozšiřovací balíček"** včetně hodnocení pokroku jednotlivých aspirantských zemí. Jeho součástí bylo i stanovisko EK (tzv. *avis* či *opinion*) k přihlášce **Bosny a Hercegoviny** ke členství v EU. *Avis* představuje „cestovní mapu“ pro reformy ve 14 klíčových oblastech, které jsou nezbytné pro další pokrok Bosny a Hercegoviny v integračním procesu (např. fungování právního státu, základní práva, reforma veřejné správy ad.). Integrační ambice **Kosova** jsou i nadále výrazně závislé na stavu kosovsko-srbského dialogu o normalizaci vzájemných vztahů. Dialog je však od listopadu 2018 zmrazen kvůli jednostrannému zavedení 100 % dovozního cla na srbské zboží, přičemž další možnost pozitivního posunu v dialogu i v komunikaci s EU byla omezena rozpadem vlády premiéra Haradinaje v červenci 2019 a následnou neschopností vítězů říjnových parlamentních voleb sestavit do konce roku 2019 novou vládu.

Nejviditelnějším prvkem v oblasti rozšíření EU se v roce 2019 nicméně stalo **dohadování členských států o zahájení přístupových rozhovorů se Severní Makedonií a Albánií**, které opětovně doporučila EK. Státům EU se však ani v červnu, ani v říjnu na Radě pro

obecné záležitosti nepodařilo najít konsensus. Otázka byla po zasedání říjnové Evropské rady znovu odložena.

Součástí snah o nalezení kompromisu byla otázka **úpravy metodologie přístupového procesu**, ke které vyzvala Francie jako jedné z podmínek pro rozhodnutí ke spuštění přístupových jednání se Severní Makedonií a Albánií. V návaznosti na neformální debaty členských zemí v závěru roku na toto téma potom EK v únoru 2020 předložila své Sdělení k posílení přístupového procesu, ve kterém navrhla posílení 1) důvěryhodnosti, 2) dynamičnosti, 3) předvídatelnosti a 4) politického vedení tohoto procesu. Rada pro obecné záležitosti následně v březnu 2020 sdělení odsouhlasila a rozhodla o otevření přístupových rozhovorů s oběma kandidátskými zeměmi.

Turecko se v uplynulém roce od EU nadále vzdalovalo a jeho přístupová jednání zůstávají de facto pozastavena, byť je stále pro EU klíčovým partnerem ve vybraných oblastech. Pokračující negativní trend vztahů EU-Turecko byl ovlivněn především zhoršující se situací v oblasti právního státu a základních práv v Turecku, vojenskou operací v severovýchodní Sýrii a nelegálními těžebními aktivitami Turecka ve východním Středomoří. Turecko je zároveň první kandidátskou zemí v historii, na níž EU uvalila sankce.

Politika hospodářské a sociální soudržnosti – vyjednávání legislativy pro programové období 2021–2027

Od zveřejnění v květnu 2018 jsou projednávány návrhy legislativy pro politiku soudržnosti v období 2021–2027. Jedná se o návrh nařízení o společných ustanoveních (obecné nařízení, ON) a specifická nařízení pro jednotlivé fondy. **Do poloviny roku 2019** se podařilo na úrovni Rady schválit **částečné mandáty pro vyjednávání s EP pro návrh ON, návrh nařízení o Evropském fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti (EFRR a FS), návrh nařízení o Evropském sociálním fondu plus (ESF+) a návrh nařízení o Evropské územní spolupráci (Interreg)**, vždy s výjimkou částí vyčleněných do tzv. negoboxu.

FI PRES zaměřilo své úsilí na **trialogy**, konkrétněji na **části legislativy nezbytné pro zahájení programování** nového programového období. V trialozích byly ve shodě projednány **tři z osmi bloků ON**, u nichž byl dosažený pokrok schválen následně na COREPER. Obdobně tomu bylo v případě **částí nařízení o Interreg**.

Chorvatské předsednictví (HR PRES) v letošním roce navázalo na aktivitu FI PRES a **pokračovalo v trialozích** a technických jednáních u dalších částí ON, nařízení o EFRR a FS, nařízení o ESF+ a nařízení o Interreg. Nicméně s ohledem na aktuální situaci spojenou se šířením koronavirové nákazy došlo k zpomalení projednávání jednotlivých legislativních předpisů pro nové programové období.

Pro podobu politiky soudržnosti je klíčová také podoba nadcházejícího **víceletého finančního rámce (VFR)**. Pro ČR je zásadní především dosažení adekvátní flexibility v implementaci politiky soudržnosti (zmírnění příliš striktního nastavení tematické koncentrace pro EFRR, navýšení podílu evropského spolufinancování, úprava zkráceného pravidla pro zrušení závazku (N+2), navýšení možného převodu mezi fondy a navýšení předběžného financování).

Současná situace **s akutním šířením koronavirové nákazy a prevence jejich negativních dopadů** je aktuálním tématem unijní kohezní legislativy. Jako reakce byla ve zrychleném řízení během dvou týdnů přijata úprava současného ON, nařízení o EFRR a nařízení o Evropském námořním a rybářském fondu pod označením **Investiční iniciativa pro reakci**

na koronavirus (CRII), která má za cíl poskytnout ČR dostatečnou likviditu pro řešení negativních dopadů výskytu COVID-19 a která má částečně navýšit flexibilitu pro prostředky určené pro konec současného programového období. Úpravy ale mnoho členských států včetně ČR zhodnotilo jako nedostatečné. Projednaný **druhý návrh, CRII Plus**, který navazuje na první investiční iniciativu a **do značné míry reflektuje i návrhy ČR** – zahrnuje např. možné přesuny prostředků mezi fondy a mezi kategoriemi regionů, usnadnění financování provozního kapitálu malých a středních podniků, 10% flexibilitu při uzavírání operačních programů nebo možnost 100 % evropského spolufinancování.

Při vyjednávání příslušné legislativy je postupováno v souladu s rámcovými pozicemi, jakož i požadavky Senátu vyplývajícími z příslušných usnesení Senátu PČR¹, kdy Česká republika při vyjednávání prosazuje snahu o větší flexibilitu při nastavení tematické koncentrace nebo snížení jejího procentuálního nastavení.

Brexit

Agenda brexitu byla v průběhu roku 2019 definována pokusem o dokončení jednání o vystoupení Spojeného království (UK) z EU, představující konec první poloviny procesu spojeného s brexitem. Samotný proces však nabral opětovné zpoždění.

Ačkoliv došlo na sklonku roku 2018 k formálnímu dokončení vyjednávání a odsouhlasení výsledného textu výstupové dohody a právně nezávazné politické deklarace o podobě budoucího vztahu ze stran jak negociačních týmů, tak vlády UK a vlád EU-27, nedošlo v průběhu roku 2019 k ratifikaci výstupové dohody z důvodu opakovaného neudělení souhlasu Dolní sněmovny parlamentu UK. V důsledku této patové politické situace v UK došlo k opakovanému odložení termínu vystoupení UK z EU spojenému s opakovanými snahami jak britské vlády, tak reprezentace EU-27 pokusit se přispět ke zdárnému ukončení procesu. Kýžený výsledek však nebyl dosažen, a to i přes opakovaná ujištění týkající se klíčových aspektů textu.

Eskalace situace přispěla k vyhlášení předčasných voleb, ve kterých dne 12. prosince 2019 obhájila své postavení Konzervativní strana (a to s početnější většinou, než tomu bylo během předcházejícího volebního období). Pod taktovkou nového premiéra Borise Johnsona a s většinovou podporou Dolní sněmovny britského parlamentu bylo umožněno dokončit ratifikační proces jak na straně UK, tak poté na straně EU. UK tak vystoupilo z EU dne 31. ledna 2020, přičemž následujícím dnem započalo běžet jedenáctiměsíční přechodné období pro sjednání budoucího vztahu mezi UK a EU, které by bylo možné v případě souhlasu obou stran prodloužit až o dva roky. Kabinet Borise Johnsona se však k možnosti prodloužení přechodného období dosud stavěl odmítavě, což ještě v prosinci 2019 demonstroval prosazením změn do zákona implementujícího do práva UK výstupovou dohodu, dle nichž je ministru britské vlády zasedajícímu ve smíšeném výboru se zástupci EU zakázáno udělit souhlas s prodloužením přechodného období.

Právní stát

¹Usnesení Senátu č. 532 (ze dne 18. října 2018), k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu plus, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový a migrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro správu hranic a víza, a Usnesení Senátu PČR č. 533 (ze dne 18. října 2018), k balíčku ke kohezní politice (nařízení o EFRR a FS a nařízení o EÚS).

Evropská komise (EK) dne 3. dubna 2019 vydala **sdělení Další posílení právního státu v rámci Unie: aktuální stav a další možné kroky**, ve kterém shrnula dostupné nástroje pro sledování, hodnocení a ochranu zásad právního státu v Evropské unii. EK zde poukázala na potřebu zvyšování informovanosti, včasné prevence a v případě potřeby i reakce a řešení situace. Nicméně hlavním účelem bylo zahájení procesu reflexe a podnícení celoevropské diskuze o tom, jak přistoupit k dalšímu posílení nástrojů na podporu hodnot právního státu. Dne 17. července 2019 EK zveřejnila navazující **sdělení Posilování právního státu v rámci Unie – Akční plán**, které nastínilo další kroky za účelem zvyšování kapacity nástrojů pro posílení právního státu v členských státech pro co nejvčasnější přijetí případných opatření. Sdělení staví na aktuální judikatuře Soudního dvora Evropské unie a rozpracovává kroky v oblasti propagace, prevence a reakce. V rámci prevence EK navrhuje zintenzivnění monitoringu situace ve všech členských státech formou každoročního hodnotícího cyklu, jehož výstupem má být zpráva o stavu právního státu v členských státech. Začátkem roku 2020 EK představila metodiku hodnocení členských států a první výroční zpráva by měla být zveřejněna v druhé polovině roku 2020. EK uvedla, že tyto zprávy by také mohly sloužit jako podklad pro rozpravy v Evropském parlamentu i v Radě.

Polsko

Polská vláda učinila za poslední čtyři roky několik ústavně kontroverzních kroků, a to zejména ve vztahu k justici. Prvotním zdrojem kritiky, a to i na mezinárodní scéně, bylo významné omezení fungování Ústavního soudu a jeho nezávislosti, v prosinci 2015. Polská vláda následně přistoupila k významné reformě organizace obecného soudnictví.

Již v roce 2017 Evropská komise (EK) předložila odůvodněný návrh rozhodnutí Rady, kterým má být určeno, zda v Polsku existuje zřejmé nebezpečí závažného porušení základních hodnot EU (zejména zásad právního státu) a Polsko se tak stalo historicky prvním státem, proti němuž byl aktivován mechanismus podle čl. 7 Smlouvy o EU. Od té doby na Radě pro obecné záležitosti proběhlo několik slyšení dle čl. 7 Smlouvy o EU.

Vedle toho EK využívá také institut řízení o porušení Smluv; v průběhu roku 2019 byla dvě z těchto řízení ukončena vydáním rozsudku Soudního dvora EU v neprospěch polských reforem. Zprvce, na konci června 2019 Soudní dvůr Evropské unie vydal v návaznosti na předběžné opatření z října 2018 konečný rozsudek (C-619/18) ve věci snížení věkové hranice pro odchod do důchodu soudců polského Nejvyššího soudu. SDEU konstatoval, že ustanovení polských právních předpisů týkající se snížení věkové hranice pro odchod do důchodu soudců Nejvyššího soudu jsou v rozporu s unijním právem.

Další rozsudek vydal SDEU dne 5. listopadu 2019 (C-192/18), kde vyhověl žalobě pro nesplnění povinnosti podané EK a konstatoval, že tento členský stát tím, že zavedl rozdílnou věkovou hranici pro odchod do důchodu pro ženy a muže zastávající funkci soudce nebo státního zástupce, a tím, že snížil věkovou hranici pro odchod do důchodu soudců obecných soudů a zároveň ministři spravedlnosti svěřil pravomoc prodloužit dobu aktivní činnosti těchto soudců, nesplnil povinnosti, které pro něj vyplývají z unijního práva. Polsko poté problematickou legislativu upravilo.

Následně dne 19. listopadu 2019, kdy SDEU rozhodoval v řízení o předběžné otázce ve spojených věcech C-585/18, C-624/18 a C-625/18, shledal, že právo na účinnou právní ochranu, zaručené článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie a potvrzené ve specifické oblasti směrnicí 2000/781, brání tomu, aby spory týkající se uplatňování unijního práva mohly spadat do výlučné pravomoci orgánu, který není nezávislým a nestranným

soudem. Polský Nejvyšší soud v reakci na to rozhodl, že soudcovská rada, na jejíž návrh byli jmenováni soudci kárného kolegia, není dostatečně nezávislá na výkonné moci. Z toho důvodu nelze kárné kolegium považovat za nezávislý a nestranný soud podle práva EU. V reakci na toto rozhodnutí Nejvyššího soudu byla počátkem r. 2020 přijata novela zákona zpřísnující disciplinární režim soudců, která je rovněž kritizována jak Evropskou komisí, tak i jinými mezinárodními organizacemi (např. Benátskou komisí Rady Evropy).

Maďarsko

Dne 12. září 2018 přijal EP usnesení, kterým inicioval postup podle čl. 7 odst. 1 Smlouvy o EU (tj. vyzval Radu, aby podle čl. 7 odst. 1 Smlouvy o EU rozhodla, že existuje zřejmé nebezpečí, že Maďarsko závažně poruší hodnoty, na nichž je Evropská unie založena). Maďarsko namítá procesní nedostatky v přijetí odůvodněného návrhu, který je formálně přílohou usnesení EP. Dne 17. října 2018 podalo Maďarsko žalobu na neplatnost předmětného usnesení k Soudnímu dvoru EU (věc C-650/18).

První slyšení dle čl. 7 odst. 1 Smlouvy o EU proběhlo na jednání Rady pro obecné záležitosti dne 16. září 2019. Rozsah slyšení pokrýval všechny oblasti obsažené v odůvodněném návrhu EP. Maďarsko se snažilo poskytnout členským státům doplňující informace ohledně přijímaných opatření. Druhé formální slyšení zařadilo FI PRES na agendu Rady GAC dne 10. prosince 2019. Věcný rozsah druhého slyšení, byl oproti prvnímu omezen pouze na tři oblasti, a to na 1) nezávislost soudů a jiných institucí vč. práv soudců, 2) svobodu projevu, 3) akademické svobody.

Také dodržování základních hodnot Unie v Maďarsku je předmětem některých případů projednávaných Soudním dvorem EU. EK proti Maďarsku zahájila několik řízení o porušení unijního práva, zejména ve věci zásahu do akademických svobod zavedením přísnějších pravidel pro zahraniční vysoké školy mající sídlo v Maďarsku (věc C-66/18), ve vztahu k omezení svobody sdružování v reakci na maďarský zákon o transparentnosti organizací občanské společnosti přijímajících podporu ze zahraničí (věc C-78/18) nebo v souvislosti s přijetím legislativního balíčku azylové politiky známým jako „Stop Soros“ (věc C-821/19).

Rumunsko

Situace v Rumunsku se během roku 2019 také dostala až k Soudnímu dvoru EU. Rumunské soudy položily řadu předběžných otázek týkajících se zejména politického vlivu na justici a státní zastupitelství v souvislosti se zřízením nového protikorupčního útvaru státního zastupitelství (věci C-83/19, C-127/19, C-291/19, C-355/19). Další řízení se týkají postavení rumunského ústavního soudu a jeho vztahu k soustavě obecných soudů (věci C-357/19, C-379/19 a C-547/19).

Zajištění spravedlivých voleb a boj proti dezinformacím

V souvislosti s reformou pravidel pro volby do EP vyzvala EK členské státy k přijetí **revize nařízení** o statusu financování politických stran a nadací, pokud jde o **postup ověřování v případě porušení pravidel ochrany osobních údajů v souvislosti s volbami do EP**. Revize, která zefektivňuje fungování Úřadu pro evropské politické strany a evropské politické nadace a která zároveň umožňuje ukládání finančních sankcí evropským politickým stranám v případě, že poruší pravidla ochrany údajů s cílem úmyslně ovlivnit výsledky voleb do EP, byla **schválena Radou dne 19. března 2019**.

S ohledem na aktuální vývoj na mezinárodní scéně a existenci prokázaných případů ovlivňování demokratických procesů EU přistoupila k prohlubování spolupráce v oblasti ochrany voleb a odolnosti společnosti vůči dezinformacím.

V lednu 2019 z důvodu potřeby platformy pro výměnu informací ohledně přípravy a průběhu voleb do EP vznikla **Evropská síť pro volební spolupráci**. V březnu 2019 byl nově spuštěn **Systém včasného varování proti dezinformacím**, který slouží ke sdílení včasného varování a dalších informací týkajících se dezinformací mezi členskými státy a institucemi. EU apelovala na soukromé subjekty, jako jsou online platformy a sociální sítě, aby uplatňovaly samoregulační **Kodex zásad boje proti dezinformacím**, který usiluje o zvýšení transparentnosti politického obsahu (zejména reklamy) a zabraňuje jeho zneužívání.

Zmiňovaná přijatá opatření významně přispěla k odhalení řady dezinformací a napomohla odradit od jejich šíření. I proto se **volby do EP v květnu 2019 uskutečnily napříč celou EU bez většího incidentu**. I přes tyto úspěchy je evidentní, že hrozba dezinformací je dlouhodobá a dynamicky se vyvíjí. Z těchto důvodů Rada velmi aktivně mapuje vývoj v této oblasti za účelem posilování ochrany voleb a boje proti dezinformacím i do budoucna. Senát PČR ve svém usnesení č. 106 ze dne 27. února 2019 podpořil nelegislativní balíček pro ochranu voleb před dezinformacemi, který EK představila ve spolupráci s Evropskou službou pro vnější činnost v roce 2018, a záměrné šíření dezinformací vyhodnotil jako vážné ohrožení demokratických mechanismů v ČR a EU.

Zlepšování právní úpravy

Dne 16. dubna 2019 bylo zveřejněno sdělení Komise **Zlepšování právní úpravy – hodnocení a potvrzení závazku**. Dokument hodnotí dosavadní vývoj od publikace tzv. balíčku k lepší regulaci z května roku 2015. Ve sdělení se klade důraz zejména na provádění posouzení dopadů, přezkumů (evaluací) a hodnotí se činnost Výboru pro kontrolu regulace, apod. Sdělení reflektuje rovněž poslední opatření Junckerovy Komise v oblasti zlepšování právní úpravy. Nastupující Komise pod vedením předsedkyně von der Leyen plánuje vydat nové sdělení ke zlepšování právní úpravy dne 13. května 2020. Zároveň oznámila vytvoření nového nástroje „one in, one out“ („každý legislativní návrh vytvářející novou zátěž by měl být občanům a podnikům kompenzován zrušením ekvivalentní stávající zátěže na úrovni EU ve stejné oblasti politiky“). Za účelem redukce nadbytečné zátěže vyplývající z legislativy EU toto podpořily také členské státy v rámci Závěrů Rady ke zlepšování právní úpravy „Zajištění konkurenceschopnosti a udržitelného inkluzivního růstu“ schválených dne 27. února 2020.

Podle ČR došlo v oblasti zlepšování právní úpravy od roku 2015 k pokroku (zejména po metodické stránce). Zároveň však v určitých ohledech očekávání nebyla naplněna a v dílčích aspektech je prostor pro zlepšení. ČR nesouhlasí s pozicí Komise ke stanovení cílů ke snižování nadbytečné regulační zátěže. Komise od roku 2017 odmítá cílené přístupy ke snižování zátěže vyplývající z regulace, o jejichž zavedení Rada a zejména některé členské státy žádaly. ČR od stanovení konkrétních cílů ke snižování zátěže očekává změnu metody práce Komise, resp. doplnění legislativního cyklu o nástroj, který bude soustavně vytvářet tlak proti nadměrné regulaci.

2. Finanční a ekonomické záležitosti

Finanční sektor

Klíčovou událostí bylo **přijetí nového obezřetnostního a dohledového rámce pro investiční subjekty**. V únoru 2019 bylo dosaženo obecného přístupu Rady, následně proběhly politické triology mezi Radou, Komisí a EP, který dohodu potvrdil na plenárním zasedání v polovině dubna 2019. V prosinci 2019 byl soubor předpisů přijat Radou ECOFIN.

Na počátku roku 2019 začaly triology k **druhému² a třetímu³ návrhu nařízení v oblasti udržitelných financí**, přičemž následně bylo v říjnu u obou návrhů dosaženo dohody a 9. prosince byly publikovány v Úředním věstníku EU. V případě **taxonomie⁴** přijal EP v březnu 2019 své stanovisko, Rada svou pozici pro triology přijala v dubnu. V polovině prosince byla dosažena předběžná politická dohoda mezi Radou a EP, kterou Rada ECOFIN schválila 18. února 2020. V březnu 2020 probíhaly právně-lingvistické revize a finální schválení EP se očekává v červnu 2020. EP přijal v březnu 2019 souladný postoj k **návrhu revize nařízení o minimálním krytí ztrát z nevýkonných expozic (tzv. Prudential backstop)** s politickou shodou z triologů, přičemž Rada potvrdila tento postoj v dubnu 2019. Dne 17. dubna 2019 byl návrh nařízení podepsán předsedy EP a Rady, načež dne 25. dubna vyšel v Úředním věstníku EU.

Rozpočet EU

Rozpočet EU pro rok 2020, který je posledním rozpočtem v rámci stávajícího víceletého finančního rámce, byl schválen v prosinci 2019 se závazky ve výši **168,7 mld. EUR** (0,99 % HND EU28) a platbami v objemu **153,6 mld. EUR** (0,90 % HND EU28). V rozpočtu EU na rok 2020 se významně navyšují prostředky na – pro ČR prioritní – agenturu GSA (o 370 tis. EUR). Navíc tato agentura získala dodatečných 5 zaměstnanců. Posílen byl také Europol, a to o 13 mil. EUR a o 10 dodatečných zaměstnanců. Navýšeny byly rovněž prostředky na klimatická opatření (zejména v rámci Horizontu), na Nástroj pro propojení Evropy (CEF), Nástroj Evropského sousedství (ENI) či na podporu zaměstnanosti mladých.

Hospodářská politika

V roce 2019 EU pokračovala v koordinaci hospodářských politik EU, zejména v rámci tzv. **evropského semestru**. Ten byl, jako každým rokem, zahájen zveřejněním *Roční analýzy růstu a Zprávy mechanismu varování*. Priority v *Roční analýze růstu* na rok 2019 zůstaly stejné jako v předchozích letech: 1) zajištění kvalitních investic; 2) provádění hospodářských reforem, které podporují růst produktivity, inkluzivitu a kvalitu institucí a 3) zajištění makroekonomické stability a zdravých veřejných financí. **Evropský semestr** byl završen na červencové Radě, která schválila doporučení členským státům pro jejich hospodářské a fiskální politiky. ČR nebyla ve *Zprávě mechanismu varování* hodnocena jako země, která by trpěla makroekonomickým nerovnováhami, nebyla ani předmětem nápravného řízení v rámci **Paktu o stabilitě a růstu**.

Prohlubování hospodářské a měnové unie

² nařízení o zveřejňování informací ohledně udržitelných investic a rizik týkajících se udržitelnosti

³ nařízení, kterým se mění nařízení o benchmarkích pro nízkouhlíkové investice a investice s pozitivním uhlíkovým dopadem

⁴ nařízení o zřízení rámce pro usnadnění udržitelného investování

EU pokračovala v pracích na dalším prohlubování hospodářské a měnové unie, a to především návrhem rozpočtového nástroje pro konvergenci a konkurenceschopnost, posílením Evropského mechanismu stability a posílením bankovní unie.

Do konce roku 2019 bylo v zásadě rámcově **dosaženo předběžné dohody o hlavních parametrech rozpočtového nástroje pro konvergenci a konkurenceschopnost (BICC), který je určen pro členy eurozóny** a dobrovolně pro členské státy, které se účastní mechanismu směnných kurzů ERM II. Byla nalezena přijatelná řešení pro financování, správní rámec, metodiku alokace a pro možnosti úpravy míry národního kofinancování. Obdobná legislativa se připravuje pro nečleny eurozóny, které zároveň mají HND na obyvatele pod průměrem eurozóny pod označením **nástroj pro konvergenci a reformy (CRI)**, který by měl finančně podporovat strukturální reformy těchto států.

Do konce roku byla rovněž dosažena dohoda **o hlavních prvcích reformy ESM**, s výhradou dokončení národních postupů. K rámcové dohodě došlo také v případě využití **ESM** coby jistícího mechanismu pro **Jednotný fond pro řešení krizí (SRF)** se stanovením nominálního limitu pro jistící mechanismus ve výši 68 mld. EUR. Jistící mechanismus má být spuštěn nejpozději na přelomu let 2023 a 2024. Předpokládá se, že v návaznosti na tento vývoj by dohoda pozměňující Smlouvu o ESM mohla být podepsána v roce 2020.

V oblasti **bankovní unie** pokračoval proces postupného posilování odolnosti bankovního sektoru EU implementací dohodnutých opatření, jejichž cílem je snížení rizik. Bez zásadního pokroku nadále probíhají politická vyjednávání o evropském systému pojištění vkladů.

Daně

Počátkem roku 2019 se Radě nepodařilo dosáhnout shody u **návruhu směrnice o dani z digitálních reklamních služeb** (původní směrnice o dani z digitálních služeb). Problematika **zdanění digitální ekonomiky** je primárně diskutována na úrovni tzv. Inkluzivního rámce pro BEPS pod záštitou OECD⁵. V EU se tak vedly debaty pouze o možnostech společného přístupu do této globální diskuse, o prováděné dopadové studii a problematice souladu návrhů OECD s právem EU.

Pokračovalo **hodnocení jurisdikcí, které v daňových oblastech nespolupracují** s Evropskou unií. Závěry Rady byly přijaty v březnu 2019 a opětovně aktualizovány v únoru 2020.

V průběhu celého roku se Rada opakovaně pokoušela dosáhnout dohody nad **balíčkem v oblasti spotřebních daní**⁶. U alkoholové směrnice se dohody nalézt nepodařilo – proti kompromisnímu textu se v listopadu postavily ČR a Bulharsko kvůli ustanovení týkajícímu se **domácí výroby lihu**. Zbývající dva legislativní návrhy byly v prosinci schváleny.

V prosinci Rada ECOFIN schválila **závěry k energetickému zdanění**, jejichž cílem bylo identifikovat oblasti pro plánovanou revizi směrnice o zdanění energií jako jednoho z klíčových opatření Komise v rámci realizace Zelené dohody pro Evropu. První diskuse byly vedeny i o zdanění leteckého paliva či letenek.

⁵ projekt OECD proti erozi daňového základu a přesouvání zisků

⁶ změna směrnice o struktuře spotřebních daní z alkoholu, přepracované znění směrnice o obecné úpravě spotřebních daní a nařízení o správních spolupráci, pokud jde o obsah elektronických registrů

V oblasti **DPH** byly v listopadu přijaty návrhy týkající se **předávání a výměny platebních údajů**⁷, dále pak Rada přijala změnu směrnice o společném systému DPH, pokud jde o malé podniky.

Intenzivní diskuse byly vedeny o sdělení Komise, pokud jde o účinnější a demokratičtější rozhodování v daňové politice EU a možnosti opuštění jednomyslného rozhodování v daňové agendě. Pro tento záměr nebyla nalezena mezi členskými státy podpora.

Statistika

Rok 2019 přinesl schválení nové právní úpravy v oblastech evropských podnikových statistik a evropských sociálních statistik (týkajících se osob a domácností založené na individuálních údajích sbíraných na základě výběrových souborů). Jedná se dvě rámcová nařízení, která nově zahrnují široké spektrum statistik v uvedených oblastech. V roce 2019 také pokračovalo projednávání návrhu Programu pro jednotný trh, jehož součástí je Evropský statistický program, a díky úsilí FI PRES bylo dosaženo shody u novely nařízení o statistice v oblasti migrace a mezinárodní ochrany (byla následně schválena v 1. čtvrtletí 2020).

Boj proti praní špinavých peněz a financování terorismu

V prosinci 2019 schválila Rada ECOFIN závěry ke strategickým prioritám v oblasti boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu, které zdůrazňují potřebu zlepšení stávajícího rámce, a to včetně zvážení regulace některých prvků prostřednictvím nařízení a prozkoumání výhod a nevýhod spojených s přenesením určitých pravomocí v oblasti dohledu na subjekt EU.

⁷ změna nařízení o správní spolupráci v oblasti DPH, pokud jde o opatření pro boj proti podvodům v oblasti DPH a změna směrnice o společném systému DPH, pokud jde o požadavky na poskytovatele platebních služeb

3. Konkurenceschopnost

Vnitřní trh

Dne 26. dubna 2018 vydala Komise **návrh nařízení EP a Rady o podpoře spravedlnosti a transparentnosti pro podnikové uživatele internetových zprostředkovatelských služeb**, tzv. P2B nařízení, jehož prostřednictvím má být zlepšeno fungování jednotného digitálního trhu. Od konce roku 2018 probíhaly trialogy, přičemž kompromis, jenž byl během trialogů dohodnut, byl dne 20. února 2019 potvrzen Výborem stálých zástupců (COREPER). Návrh byl přijat v plénu EP dne 17. dubna 2019, následně by měl být schválen na nejbližším zasedání Rady EU.

V květnu 2017 vydala EK tzv. vymáhací balíček zahrnující **návrh nařízení k Jednotné digitální bráně (Single Digital Gateway, SDG) a návrh nařízení, které stanoví podmínky a postupy, kterými může EK požadovat po podnicích a sdruženích poskytnutí informací týkajících se vnitřního trhu a souvisejících oblastí** (tzv. nástroj pro zjišťování informací na vnitřním trhu, SMIT). Návrh nařízení k Jednotné digitální bráně vstoupilo v platnost 12. prosince 2018, přičemž velká část ustanovení tohoto nařízení vstoupí v účinnost až později. Projednávání návrhu nařízení k SMIT je pozastaveno.

Usnesení Senátu PČR č. 204 k návrhu nařízení k SMIT bylo při formulování a prosazování pozic plně respektováno a bylo ve shodě se schválenou rámcovou pozicí vlády ČR. Podobně tomu bylo i v případě Jednotné digitální brány, při jejímž vyjednávání a přípravě české pozice na ně bylo související usnesení Senátu PČR č. 266 plně respektováno.⁸

Jednotný digitální trh

V průběhu roku 2019 pokračovala implementace **Akčního plánu pro eGovernment: Urychlování digitální transformace veřejné správy** přijatého v roce 2016, jenž má za cíl modernizovat veřejnou správu. EK ke sledování naplňování plánu a projednávání nových opatření zřídila řídicí výbor „**eGovernment Action Plan Steering Board**“. Členské státy prostřednictvím výboru sdílí nápady, národní iniciativy a kroky směřující ke splnění jednotlivých opatření.

Politika malých a středních podniků

V průběhu roku 2019 pokračovala implementace Evropského aktu pro malé podniky („*Small Business Act*“ for Europe - SBA) a jeho revize z roku 2011 s důrazem na tři prioritní oblasti identifikované v Akčním plánu pro SBA z 1. prosince 2008 a Akčního plánu podnikání 2020.

Dále v průběhu roku 2019 Evropská komise nevyvíjela žádné kroky směrem k revizi definice malého a středního podnikání, vycházející z Doporučení 2003/361/ES ze dne 6. května 2003. Vzhledem k tomu, že ČR dlouhodobě prosazuje změnu definice, český zmocněnec pro MSP pravidelně zvedal tuto otázku v rámci jednotlivých zasedání sítě zmocněnců pro MSP. V květnu 2019 MPO ve spolupráci s Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže uspořádalo konferenci zaměřenou na veřejnou podporu a definici MSP. Ze závěrů konference a obecně

⁸ Tato usnesení sice již nejsou v seznamu usnesení, který byl připojen k emailu, nicméně jsou stále relevantní, resp. v roce 2019 byla.

pozice ČR vzešel non-paper ČR k problematice definice MSP, který byl prezentován na jednání Rady pro konkurenceschopnost v září 2019.

Síť evropských zmocněnců pro MSP se v průběhu roku 2019 věnovala především postavení MSP v rámci jednotného trhu či jejich přístupu k financím. V roce 2019 Síť zmocněnců pro MSP představila dokument s názvem „Call for a vigorous and forward-looking EU policy for small businesses“, který zdůrazňuje význam silné politiky podpory malých a středních podniků zejména v kontextu nového mandátu Evropské komise.

Evropská komise v roce 2019 avizovala záměr vypracovat Evropskou strategii pro MSP⁹.

Výzkum a vývoj, inovace

Dne 19. března 2019 bylo přijato tzv. společné porozumění, tedy neformální dohoda EK, EP a Rady EU na podobě nařízení „**Horizon Europe**“. Co se týče návrhu specifického programu, tak Rada jednostranně rozhodla o odstranění dvojího právního základu a tím zrušila spolurozhodovací pravomoc EP. Zároveň probíhal interinstitucionální dialog s EP ohledně právního základu. Dne 17. dubna byly oba návrhy (nařízení i rozhodnutí zavádějící specifický program) schváleny na plénu EP v prvním čtení. ČR v průběhu projednávání všech částí rámcového programu „Horizon Europe“ uplatňuje pozice, které jsou v souladu s rámcovými pozicemi k balíčku rámcového programu „Horizon Europe“ schválenými vládou ČR a reflektuje také usnesení Senátu č. 420, 522 (11. funkční období).

V průběhu roku 2019 a začátkem roku 2020 dále probíhalo projednávání návrhu nařízení Rady, kterým se zavádí program Evropského společenství pro atomovou energii a pro výzkum a odbornou přípravu na období 2021-2025, kterým se doplňuje rámcový program pro výzkum a inovace „Horizon Europe“ (dále jen „**nařízení EURATOM**“), a návrh rozhodnutí Rady, kterým se doplňuje rozhodnutí 2007/198/EURATOM o založení společného evropského podniku pro ITER a vývoj energie z jaderné syntézy a poskytnutí výhod tomuto podniku (dále jen „**rozhodnutí ITER**“). U obou aktů bylo dosaženo značného pokroku, na základě nesouhlasu skupiny ČS však nedošlo k přijetí obecného přístupu Rady. ČR v průběhu projednávání návrhu nařízení EURATOM a rozhodnutí ITER uplatňuje pozice, které jsou v souladu s rámcovými pozicemi schválenými vládou ČR a reflektuje také usnesení Senátu č. 24 (12. funkční období).

Dne 11. července 2019 EK publikovala návrh legislativního balíčku Evropského inovačního a technologického institutu a jeho Strategické inovační agendy (dále jen „**nařízení EIT**“ a „**rozhodnutí EIT**“), včetně příslušného hodnocení dopadu. Rada k návrhu nařízení přijala částečný obecný přístup na svém zasedání 29. listopadu. Na svém dalším zasedání dne 28. února 2020 Rada přijala částečný obecný přístup rovněž k návrhu rozhodnutí EIT. ČR v průběhu projednávání těchto návrhů uplatňuje pozice, které jsou v souladu s rámcovými pozicemi schválenými vládou ČR. Senát PČR vzal návrhy obou legislativních textů na vědomí bez projednání na své 12. schůzi konané dne 24. července 2019.

⁹ Dne 10. března 2020 EK zveřejnila Strategii pro udržitelnou a digitální Evropu zaměřenou na malé a střední podniky. Strategie nepředpokládá revizi definice MSP, jelikož podle nedávné veřejné konzultace, studií a průzkumů funguje definice dobře a lze ji snadno použít u převážné většiny MSP v EU. Komise se bude dále věnovat posouzení specifických otázek, jež byly nastoleny, např. pokud jde o složité vlastnické struktury nebo možný efekt „uzamčení“ (tzn. ustrnutí společností v růstu, aby si zachovaly status malých a středních podniků), a podá o nich zprávu.

Česká republika se v říjnu 2019 stala jednou ze zakládajících zemí konsorcia evropské výzkumné infrastruktury Euro-BioImaging **ERIC** (European Research Infrastructure Consortium), jehož cílem bude usnadnit přístup vědcům v oborech molekulární biologie a lékařství k nejmodernějším zobrazovacím metodám. V roce 2019 rovněž úspěšně pokračoval projekt společného podniku **EuroHPC** (High-Performance Computing) zahájený v roce 2018. Jeho cílem je vytvoření unikátní superpočítačové infrastruktury v hodnotě jedné miliardy eur.

Kosmická politika

V květnu 2019 byly přijaty Závěry Rady **Space as Enabler**, které zmiňují důležitost vesmíru a potřebu větší spolupráce a konkurenceschopnosti v této oblasti. V listopadu 2019 byly přijaty Závěry Rady **Řešení v oblasti kosmického prostoru pro udržitelnou arktickou oblast**.

V průběhu března 2019 bylo dosaženo dohody nad většinou textu návrhu **nařízení, kterým se zavádí kosmický program Unie a Agentura Evropské unie pro kosmický program**. Obecná shoda byla potvrzena na jednání COREPER dne 13. března 2019. Pro dohodu nad zbývajících částmi se čeká na schválení VFR.

Průmyslová politika

V oblasti průmyslové politiky EU členské státy nadále apelovaly na Komisi, aby v této oblasti vydala strategický dokument. Dne 27. května 2019 tak Rada pod vedením RO PRES přijala závěry nazvané „Strategie průmyslové politiky EU: vize pro rok 2030“. Za FI PRES byla problematika začleněna do komplexní diskuse o dlouhodobé strategii pro udržitelný rozvoj. Nová Evropská komise naplánovala vydat dlouhodobou strategii průmyslové politiky, která by se zabývala dvojí výzvou: ekologickou i digitální transformací. Dne 10. března 2020 v tomto duchu Komise vydala sdělení Nová průmyslová strategie pro Evropu¹⁰.

Zvláštní pozornost věnovala Rada i EK energeticky náročným odvětvím a zachování jejich globální konkurenceschopnosti při postupném přechodu na nízkouhlíkové resp. bezuhlíkaté hospodářství. Problematikou těchto odvětví a jejich transformace se zabývala odborná skupina EK na vysoké úrovni pro energeticky náročná odvětví, která zpracovala Plán transformace energeticky náročných průmyslových odvětví, zveřejněný v listopadu 2019.

Technická harmonizace

Dne 19. prosince 2017 představila EK **balíček týkající se zboží**, který obsahuje dva návrhy nařízení spadající do oblasti technické harmonizace, a to návrh nařízení **o vzájemném uznávání zboží uvedeného v souladu s právními předpisy na trh v jiném členském státě** a návrh nařízení, kterým se **stanoví pravidla a postupy pro dodržování a vymáhání harmonizačních právních předpisů Unie týkajících se výrobků**. Návrh nařízení o vzájemném uznávání byl publikován v Úředním věstníku dne 19. března 2019. U návrhu k dodržování a vymáhání harmonizačních právních předpisů se během února 2019 podařilo RO PRES dosáhnout dohody s EP. Návrh byl přijat v plénu EP dne 17. dubna 2019, následně byl schválen na zasedání Rady EU. Při vyjednávání bylo zohledněno též stanovisko Senátu, které bylo obsaženo v jeho usnesení č. 401 ze dne 25. března 2018.

¹⁰ S ohledem na probíhající koronavirovou krizi nebylo sdělení dosud v Radě projednáno.

V oblasti motorových vozidel bylo přijato a zveřejněno nařízení týkající se používání úrovně Euro 5 u schvalování typu dvoukolových nebo tříkolových vozidel a čtyřkolek a bylo tak docíleno zavedení dodatečné dvouleté lhůty pro potřebné úpravy systému regulace emisí a prodloužení pravomoci EK k přijímání aktů v přenesené pravomoci na dobu dalších pěti let s možností automatického prodloužení. Bylo zveřejněno také **nařízení o požadavcích na schválení typu pro motorová vozidla a jejich přípojná vozidla a systémy, části a samostatné technické celky určené pro tato vozidla, z hlediska jejich obecné bezpečnosti a ochrany cestujících ve vozidle a zranitelných účastníků silničního provozu**, které je součástí revize základního legislativního rámce pro bezpečnost silničního provozu. Dále bylo přijato nařízení, **kterým se mění a opravuje nařízení (EU) č. 167/2013 o schvalování a dozoru nad trhem zemědělských a lesnických traktorů** s cílem aktualizovat požadavky původního nařízení a přizpůsobit je technickému pokroku. V druhé polovině roku 2019 zahájilo FI PRES projednávání návrhu nařízení, kterým se mění nařízení o schvalování typu motorových vozidel z hlediska emisí z lehkých osobních vozidel a z užitkových vozidel (Euro 5 a Euro 6) a z hlediska přístupu k informacím o opravách a údržbě vozidla (RDE). Senát PČR vzal návrh tohoto předpisu na vědomí bez projednání.

V roce 2019 byl také přijat návrh nařízení, kterým se stanoví pravidla pro dodávání hnojivých výrobků s označením CE na trh. Nařízením (EU) 2019/1009 se nahrazuje dosud platné nařízení EP a Rady (ES) č. 2003/2003 o hnojivech a rozšiřuje se o další kategorie, jako jsou materiály k vápnění půd, pomocné půdní látky, pěstební média, agronomické přísady, pomocné rostlinné přípravky a směsi hnojivých výrobků.

Ve druhé polovině roku 2019 byly v rámci PS Rady EU pro technickou harmonizaci projednány a přijaty Závěry Rady EU k oběhové ekonomice v oblasti stavebních výrobků, které předložilo FI PRES a které vyzývají EK ke zvážení různých opatření v oblasti zavádění principů oběhové ekonomiky do projektování staveb a zohlednění celého životního cyklu stavebních výrobků při projektování staveb

V rámci opatření směřujících k předcházení neoprávněné výrobě výbušnin bylo již za AT PRES a BG PRES zahájeno projednávání **návrhu nařízení o uvádění prekurzorů výbušnin na trh a o jejich používání**, kterým se například rozšiřuje seznam látek nebo směsí, které mají podléhat omezením. S odkazem na bod II. odst. 1 usnesení Senátu Parlamentu České republiky č. 495 přijatého dne 15. srpna 2018 příslušný gestor (Český báňský úřad) informoval Senát PČR o průběhu legislativního postupu ke shora uvedenému návrhu legislativního aktu dopisem předsedy ČBÚ ze dne 21. února 2019. V návaznosti na vyhlášení tohoto nařízení v Úředním věstníku EU byly Českým báňským úřadem zahájeny legislativní práce na návrhu zákona o prekurzorech výbušnin a o změně některých zákonů (zákon o prekurzorech výbušnin).¹¹

Právo obchodních společností

V roce 2019 došlo k přijetí dvou směrnic, které v roce 2018 předložila Evropská komise jako tzv. **balíček k právu obchodních společností**. První je revize **směrnice o využívání digitálních nástrojů a postupů v právu obchodních společností**. Cílem směrnice je, aby ve všech členských státech mohly být kapitálové obchodní společnosti a jejich pobočky zakládány a zapisovány do obchodního rejstříku prostřednictvím vzorových zakladatelských právních jednání zcela on-line) a aby společnosti touto cestou mohly rovněž předkládat

¹¹ Meziresortní připomínkové řízení k návrhu zákona proběhlo ve dnech 14. února 2020 až 13. března 2020.

zákonem požadované dokumenty (údaje) rejstříkům. Zákon transponující směrnici by měl být podle Plánu legislativních prací vlády na rok 2020 předložen vládě v listopadu 2020.

Druhou je revidovaná **směrnice o přeshraničním přemístění sídla, fúzi a rozdělení**. Cílem směrnice je poskytnout konkrétní a komplexní postupy pro přeshraniční přemístění sídla, rozdělení a fúze kapitálových společností při současném zajištění ochrany práv zainteresovaných stran. Směrnice musí být transponována do 31. ledna 2023.

Autorské právo

V oblasti autorského práva byly v roce 2019 přijaty dva zbývající legislativní návrhy z tzv. druhého autorskoprávního balíčku, zveřejněného EK v září 2016, a sice **směrnice o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a směrnice, kterou se stanovují pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a převzatá vysílání televizních a rozhlasových programů**. Lhůta pro implementaci obou nových směrnic uplyne dne 7. června 2021. Stanoviska Senátu byla při projednávání a přijímání obou legislativních návrhů v maximální možné míře zohledněna. *(Viz rovněž informace pro Senát – dopis MK z 25. 7. 2018, č. j. MK 49293/2018 OAP.)*

V souvislosti s přípravou implementace směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu zahájila Evropská komise ve spolupráci s členskými státy dle čl. 17 odst. 10 této směrnice tzv. dialog se zúčastněnými stranami o osvědčených postupech spolupráce mezi poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online a nositeli práv. Během posledního čtvrtletí roku 2019 proběhla celkem 4 kola (jednání) dialogů, další byla naplánována na rok 2020.

Z hlediska mezinárodního práva se dne 1. 1. 2019 stala pro Evropskou unii závaznou **Marrákešská smlouva** o usnadnění přístupu k publikovaným dílům nevidomým a zrakově postiženým osobám či osobám s jinými poruchami čtení z roku 2013, kterou spravuje Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO). Stalo se tak po uplynutí tří měsíců od uložení ratifikačních listin dne 1. 10. 2018.

Průmyslové vlastnictví

Návrh rozhodnutí Rady **o přistoupení Evropské unie k Ženevskému aktu Lisabonské dohody o označeních původu a zeměpisných označeních** z července 2018 byl Radou EU přijat dne 7. října 2019 a návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady **o opatřeních Unie po jejím přistoupení k Ženevskému aktu Lisabonské dohody o označeních původu a zeměpisných označeních** rovněž z července 2018 byl podepsán předsedy Rady EU a Evropského parlamentu dne 23. října 2019. Dne 13. listopadu 2019 vstoupilo rozhodnutí a nařízení v platnost. Dne 26. listopadu 2019 uložila EU u Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) listinu o svém přistoupení k Ženevskému aktu. Ženevský akt vstoupil v platnost dne 26. února 2020, tímž dnem jím začala být EU vázána.

Dne 1. července 2019 vstoupilo v platnost nařízení, **kterým se mění nařízení (ES) č. 469/2009 o dodatkových ochranných osvědčeních pro léčivé přípravky** z května 2009. Cílem tohoto nařízení je zavedení výrobní výjimky z výlučné ochrany, kterou originálním léčivům poskytují dodatková ochranná osvědčení (SPC).

Hospodářská soutěž

Začátkem roku 2019 vstoupila v účinnost **směrnice o posílení postavení orgánů pro hospodářskou soutěž v členských státech tak, aby mohly účinněji prosazovat**

pravidla, a o zajištění řádného fungování vnitřního trhu (tzv. Směrnice ECN+). Směrnice je výsledkem snahy EU o odstranění nejednotnosti výsledků řízení v případech souběžného uplatňování vnitrostátních a unijních právních předpisů o hospodářské soutěži vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž.

Rok 2019 přinesl také několik aktivit členských států směřujících k **reformě evropské soutěžní politiky**. Německo-francouzské memorandum mj. navrhuje reformu soutěžních pravidel, která by vedla k umožnění vzniku tzv. evropských šampionů, tedy velkých unijních společností, které by lépe čelily globální konkurenci. Také nizozemský návrh má, obdobně jako německo-francouzská aktivita, zájem iniciovat reformu evropské soutěžní politiky. Nizozemsko však navrhuje posílit dohled nad společnostmi operujícími na vnitřním trhu, jež v důsledku přímé či nepřímé kontroly, státní podpory nebo neomezeného monopolního postavení na trhu třetí země mohou být na vnitřním trhu zvýhodněny.

Nejen na základě výše uvedených aktivit iniciovala v roce 2019 Komise přezkum legislativního rámce ochrany hospodářské soutěže. Výsledek přezkumu a případné legislativní návrhy lze očekávat nejdříve v závěru roku 2020.

Veřejná podpora

V roce 2019 došlo v oblasti pravidel veřejné podpory k zahájení hodnocení efektivity (tzv. **fitness checku**) dosavadních pravidel EU pro veřejnou podporu. Současně byl ze strany Evropské komise předložen návrh o dva roky tj. do 2020 **prodloužit** řadu předpisů upravujících poskytování veřejné podpory, které by jinak pozbyly účinnosti s koncem roku 2020. Výsledky provedeného fitness checku by měly být k dispozici ve třetím čtvrtletí roku 2020.

V roce 2019 proběhla revize a aktualizace některých předpisů upravujících poskytování veřejné podpory. Jedná se o změnu **Sdělení Komise o navracení protiprávních a neslučitelných státních podpor**, jemuž předcházela rovněž veřejná konzultace se zainteresovanými subjekty z členských států.

V roce 2019 představila Evropská komise **návrh na rozšíření Nařízení (EU) č. 651/2014**, obecné nařízení o blokových výjimkách (GBER), a to o nové kategorie podpory související s financováním členskými státy poskytované nebo podporované z finančních nástrojů nebo rozpočtových záruk EU centrálně spravovaných Komisí, Projekty v oblasti výzkumu, vývoje a inovací, které obdržely tzv. „pečeť excelence“ (*seal of excellence*) v rámci programu Horizon2020 nebo Horizon Europe a podporou Evropské územní spolupráce.

Návrh byl členskými státy a Evropskou komisí projednán v září 2019 na Poradním výboru pro státní podpory. Na základě obdržení připomínek by měl být Evropskou komisí návrh poupraven a opětovně projednán v roce 2020.

V souvislosti s probíhající pandemií nemoci COVID-19 vydala Evropská komise v polovině března 2020 tzv. **Dočasný rámec pro opatření veřejné podpory na podporu ekonomiky zasažené současným COVID-19** (dále jen „Dočasný rámec“). Jedná se o předpis, na jehož základě je možno poskytovat některé druhy podpor v rámci opatření přijatých v členských státech EU v souvislosti s COVID-19. Poskytnutí podpory podle Dočasného rámce podléhá notifikaci Evropské komisi. Začátkem dubna 2020 byl přijat pozměňovací návrh Evropské komise, kterým došlo k rozšíření Dočasného rámce o nové kategorie podpory.

Ochrana spotřebitele

Dne 22. května 2019 byly v Úředním věstníku EU zveřejněny dvě nové směrnice, které byly přijaty v rámci jednoho balíčku upravujícího oblast spotřebitelského smluvního práva. Jedná se konkrétně o směrnici **o některých aspektech smluv o poskytování digitálního obsahu a digitálních služeb** a směrnici **o některých aspektech smluv o prodeji zboží**. Obě směrnice musí členské státy převést do svých právních řádů do 1. července 2021 a následně přijatá pravidla uplatňovat od 1. ledna 2022.

Zákonodárci v témže roce dosáhli také kompromisního řešení u návrhu, jímž se novelizují čtyři stávající spotřebitelské směrnice. Prostřednictvím těchto novel má dojít ke zlepšení vymáhání práv spotřebitelů a modernizaci pravidel evropského spotřebitelského práva. Směrnice **o lepším vymáhání a modernizaci právních předpisů Unie na ochranu spotřebitele** byla v Úředním věstníku EU zveřejněna dne 18. prosince 2019. Tato směrnice musí být provedena do právního řádu členských států do 28. listopadu 2021 a tato vnitrostátní úprava bude uplatňována o 6 měsíců později, tedy od 28. května 2022.

Pokračovalo rovněž projednávání návrhu **směrnice o zástupných žalobách na ochranu kolektivních zájmů spotřebitelů**, který by měl posílit procesní ochranu spotřebitelů v EU. V listopadu byl Radou přijat obecný přístup, jehož základem je oddělení zástupných žalob na žaloby vnitrostátní podávané národními kvalifikovanými subjekty, a na žaloby přeshraniční podávané zahraničními kvalifikovanými subjekty. V roce 2020 by mělo jednání o finální podobě směrnice pokračovat v rámci dialogů.

Insolvence

V červnu 2019 došlo k publikaci **směrnice o rámcích preventivní restrukturalizace, o oddlužení a zákazech činnosti a opatřeních ke zvýšení účinnosti postupů restrukturalizace, insolvence a oddlužení** (směrnice o restrukturalizaci a insolvenční) v Úředním věstníku EU, kdy základní transpoziční lhůta uplyne 17. července 2021 (s možností prodloužení po předchozí notifikaci až o 1 rok). Směrnice harmonizuje vybrané aspekty insolvenčního práva a odstraňuje některé rozdíly mezi vnitrostátními právními úpravami ČS EU.

V červnu 2019 bylo též publikováno **prováděcí nařízení, kterým se zavádí technické specifikace, opatření a ostatní požadavky nezbytné pro systém propojení insolvenčních rejstříků** vytvořených nařízením 2015/848 o insolvenčním řízení. EK vytvořila technické specifikace metod komunikace, vzdáleného elektronického přístupu a bezpečnostních požadavků na propojení decentralizovaných insolvenčních rejstříků; propojení podle stanovených požadavků jsou ČS povinny provést do 30. června 2021.

4. Doprava, telekomunikace, energetika

Silniční doprava

V oblasti silniční dopravy lze za největší úspěch považovat nalezení prozatímní dohody mezi Evropským parlamentem, Radou a Evropskou komisí u tří návrhů právních předpisů obsažených v tzv. **balíčku mobility I**, předloženém EK dne 31. května 2017. Jde o legislativu upravující pravidla v oblasti přístupu na trh a přístupu k profesi a sociální podmínky v silniční dopravě včetně vysílání a úpravy doby odpočinku řidičů. Obecný přístup k této části balíčku, jež ČR podpořila, byl přijat již na jednání Rady TTE ve formátu ministrů pro dopravu dne 3. prosince 2018. Evropský parlament schválil pozici pro vyjednávání na plenárním zasedání v Bruselu 4. dubna 2019, nicméně v důsledku proběhlých voleb, musel nový Evropský parlament potvrdit svou pozici a udělit mandát pro vyjednávání s Radou. K tomu došlo 24. září 2019 a následně začalo vyjednávání v rámci tzv. trialogů. Předběžnou dohodu mezi všemi stranami se pak podařilo nalézt na jednání 11. a 12. prosince 2019. Dohodu, která byla následně schválena na jednání COREPER, ovšem některé státy (PL, BG, CY, HU, LT, LV, MT, RO, UK, EE BE) nepodpořily a nadále usilují o to, aby tato legislativa nebyla v dohodnuté podobě přijata. Česká republika byla při vyjednávání těchto citlivých návrhů velmi aktivní a podílela se na nalezení mnohých kompromisních řešení. V rámci balíčku mobility I byl vydán i návrh na **novelu směrnice o užívání vozidel najatých bez řidiče** pro silniční přepravu zboží, ke kterému byla přijata zpráva o pokroku na Radě pro dopravu, telekomunikace a energetiku dne 6. června 2019. K dalšímu projednávání návrhu za finského předsednictví nedošlo. Senát PČR na 10. schůzi konané dne 11. října 2017 přijal k těmto čtyřem návrhům usnesení 295, které je v souladu s pozicemi vlády ČR.

Balíček mobility I obsahoval také dva návrhy týkající se **zpoplatnění pozemních komunikací**, a to novelizaci směrnice Euroviněta a směrnice EETS (Evropská služba elektronického mýtného). Směrnice č. 520/2019 o interoperabilitě EETS a usnadnění přeshraniční výměny informací týkající se nezaplacených silničních poplatků v Unii byla přijata dne 19. března 2019. Návrh na změnu směrnice Euroviněta byl projednáván v průběhu celého roku, a přestože snahou FI PRES bylo dosáhnout přijetí obecného přístupu na Radě TTE pro dopravu dne 2. prosince 2019, návrh byl zablokován a k dohodě nedošlo. Tímto faktem byla ČR poněkud zklamána, neboť se jí při vyjednávání podařilo dosáhnout navýšení procentuálních sazeb u krátkodobých dálničních vinět. Senát PČR na 10. schůzi konané dne 11. října 2017 přijal k těmto návrhům usnesení 296, které je v souladu s pozicemi vlády ČR.

V rámci **balíčku mobility III** z května 2018, který se zaměřuje na dopravní bezpečnost, se podařilo nalézt dohodu s Evropským parlamentem u návrhu na změnu směrnice o řízení bezpečnosti silniční infrastruktury, která byla přijata dne 23. října 2019 pod číslem 1936/2019. U tohoto návrhu, jehož hlavním cílem je snaha o snížení počtu smrtelných a vážných dopravních nehod zlepšením bezpečnosti silniční infrastruktury, postupovala Česká republika v souladu s 487. usnesením Senátu ze 17. schůze konané dne 15. srpna 2018 k balíčku k dopravní bezpečnosti.

Dne 12. července 2019 byla v Úředním věstníku Evropské unie publikována **revidovaná směrnice o podpoře čistých a energeticky účinných silničních vozidel**. Transpozice směrnice musí být provedena do 2. srpna 2021. Nová legislativa přinese zadavatelům nadlimitních veřejných zakázek povinnost dodržet při pořizování silničních

vozidel a určených dopravních služeb stanovené minimální podíly ekologických vozidel. Obdobná povinnost bude dopadat na pořizování veřejných služeb v přepravě cestujících státem, kraji a obcemi na základě zákona o veřejných službách v přepravě cestujících.

S ohledem na **vystoupení UK z Unie** vydala EK na konci roku 2018 návrh nařízení o **společných pravidlech zaručujících základní konektivitu silniční nákladní dopravy**. Návrh začal být velmi rychle projednáván jak na pracovních skupinách Rady, tak i v Evropském parlamentu, díky čemuž bylo nařízení dne 25. března 2019 přijato.

Železniční doprava

Zelená dohoda pro Evropu vnímá železnici jako klíčový dopravní prostředek k dosažení klimatické neutrality. Ovšem jediným konkrétním krokem v této oblasti je zatím **stažení revize směrnice o kombinované dopravě**, v níž byly dlouhodobě pozice EP a Rady velmi odlišné. EK plánuje představit ambicióznější návrh, pravděpodobně v roce 2021.

V roce 2019 pokračovalo projednávání **přeprocovaného znění návrhu nařízení o právech a povinnostech cestujících v železniční přepravě**. Návrh má za cíl mj. odstranit nadměrné výjimky na úrovni ČS EU, posílit práva cestujících se zdravotním postižením či definovat události způsobené vyšší mocí. Během FI PRES bylo dosaženo zásadního pokroku v projednávání a ministři dopravy mohli na Radě TTE v prosinci 2019 přijmout obecný přístup. Následně byly zahájeny triology s Evropským parlamentem.

Letecká doprava

Ministři pro dopravu diskutovali během zasedání Rady TTE v prosinci 2019 o **budoucnosti Jednotného evropského nebe**. Výsledkem by měl být návrh Evropské komise na aktualizaci návrhu tzv. SES2+ (Single European Sky). Jde o balíček, který předložila EK v červnu 2013. Evropský parlament k němu přijal postoj v prvním čtení v březnu 2014. V prosinci 2014 se Rada pro dopravu dohodla na částečném obecném přístupu, ale následně nebyla o balíčku vedena žádná jednání. Očekává se zahájení diskuzí v Radě v 1. polovině roku 2020.

Během roku 2019 bylo přijato několik opatření **pro případ vystoupení UK z EU bez dohody o vystoupení**. Jedná se o **nařízení o společných pravidlech zajišťujících základní propojení v letecké dopravě**, jehož platnost byla rozšiřována z důvodu odkladu vystoupení UK z EU, a **nařízení o určitých aspektech bezpečnosti letectví**.

Námořní doprava

V dubnu byla přijata směrnice **o odpadech z námořních lodí**. Tato směrnice zavádí přísnější pravidla pro odevzdávání odpadů z lodí a také pro vybavení námořních přístavů kapacitami pro příjem těchto odpadů. V červnu bylo přijato nařízení **o zřízení Evropského námořního portálu**. Toto nařízení zjednodušuje příjezdové a odjezdové formality lodí. Pro ČR se jedná o okrajovou problematiku.

Horizontální otázky

Na zasedání Rady TTE dne 6. června 2019 byl přijat obecný přístup k **návrhu nařízení o elektronických informacích o nákladní dopravě**, který je součástí balíčku mobility III. Cílem nařízení je umožnit širší využívání digitálních technologií, kterého má být dosaženo především povinností orgánů členských států akceptovat přepravní dokumenty v elektronické podobě. Návrh byl jednou z priorit FI PRES, které dosáhlo dne 26. listopadu 2019 v rámci třetího dialogu s EP kompromisu nad zněním textu. Dne 18. února 2020 dosáhla Rada politické dohody k návrhu s cílem přijmout postoj v prvním čtení. Návrh vzal bez projednání

na vědomí jak Výbor pro záležitosti EU Senátu PČR (217. usnesení), tak Výbor pro evropské záležitosti Poslanecké sněmovny PČR (99. usnesení). Návrh bude přijat v první polovině roku 2020.

Součástí balíčku mobility III je rovněž **návrh nařízení o zjednodušení opatření na zlepšení realizace transevropské dopravní sítě**. Obecným záměrem této iniciativy je řešení zpoždění a vysoké míry nejistoty ohledně postupů, které mají vliv na dokončení projektů hlavní sítě TEN-T. Senát PČR na své 17. schůzi dne 15. srpna 2018 přijal usnesení č. 489, které upřednostňuje dosažení realizace projektů TEN-T jednáním na úrovni členských států. Na zasedání Rady TTE dne 6. června 2019 byla přijata zpráva o pokroku. RO PRES ve vyjednávání ustoupilo od plánu přijmout obecný přístup, neboť přetrvávala řada nejasností v oblasti rozsahu, jednotného povolovacího úřadu, doba trvání a organizace povolovacího procesu. FI PRES následně projednávalo tento návrh intenzivně a v rámci zasedání Rady TTE dne 2. prosince 2019 byl přijat obecný přístup.

Návrh nařízení, kterým se zřizuje Nástroj pro propojení Evropy (CEF), byl zveřejněn dne 6. června 2018. Cílem návrhu je vytvořit právní základ pro CEF pro období po roce 2020. Senát k tomuto nařízení přijal na své 18. schůzi dne 17. října 2018 usnesení č. 529, které je v souladu s pozicí vlády ČR. K předběžné podobě návrhu (bez rozpočtových nároků) byla mezi institucemi dosažena shoda v průběhu března 2019. Nyní se čeká na schválení finančních prostředků VFR.

Ohledně **Dopravního společenství se Západním Balkánem** bylo v březnu 2019 přijato rozhodnutí o uzavření Smlouvy o založení Dopravního společenství jménem Evropské unie. Tímto rozhodnutím byla Smlouva o založení Dopravního společenství schválena jménem Evropské unie. Také byla schvalována další organizační pravidla spojená se správným fungováním stálého sekretariátu Dopravního společenství, týkající se pracovního obsazení a rozpočtu.

Co se týká směrnice o **zrušení střídání zimního a letního času**, byla na zasedání Rady pro dopravu, telekomunikace a energetiku v červnu a v prosinci vyslechnuta pouze informace Předsednictví. Evropský parlament přijal svoje stanovisko na plenárním zasedání v březnu. Pro HR PRES není tato problematika prioritní a během jeho předsednictví nebyl tento návrh na pracovní skupině prozatím projednáván.

Telekomunikace

V průběhu roku 2019 nebylo uzavřeno projednávání žádného legislativního návrhu. Na pracovní úrovni probíhala jednání k **návrhu nařízení o soukromí a elektronických komunikacích** (nařízení týkající se respektování soukromého života a ochrany osobních údajů v elektronických komunikacích a rušící směrnici 2002/58/ES).

Kybernetická bezpečnost

Na jaře roku 2019 došlo k finální shodě na textu nařízení **Akt o kybernetické bezpečnosti** a nařízení vstoupilo v platnost dne 27. 6. 2019. Toto nařízení přináší trvalý mandát agentury ENISA (nyní Agentura EU pro kybernetickou bezpečnost) a rozšíření jejích úkolů i zdrojů, dále zavádí celounijní certifikaci produktů, procesů a služeb IKT.

Na jaře byl taktéž projednáván návrh **nařízení, kterým se zavádí program Digitální Evropa na období 2021-2027**. Tento finanční program bude poskytovat finanční prostředky (orientačně ve výši 9 miliard euro) pro projekty v pěti klíčových oblastech, a sice **vysoce výkonná výpočetní technika, umělá inteligence, kybernetická bezpečnost, pokročilé**

digitální dovednosti a zajištění rozsáhlého využívání digitálních technologií v celém hospodářství i společnosti. Na textu návrhu bylo dosaženo shody v březnu 2019, schválení tohoto návrhu bylo ovšem posunuto do doby, než bude přijat Víceletý finanční rámec na období 2021-2027.

Po celý rok 2019 byl také projednáván návrh nařízení o **Evropském průmyslovém, technologickém a výzkumném centru kompetencí pro kybernetickou bezpečnost a síť národních koordinačních center**, vyjednávání se v březnu 2019 dostalo do fáze dialogů, kvůli rozdílným přístupům se text vrátil do pracovních skupin k dopracování. Během FI PRES a HR PRES se podařilo dosáhnout značného posunu v projednávání textu.

V březnu 2019 také vydala Komise, na vyzvu Evropské rady, **Doporučení ke Kybernetické bezpečnosti 5G sítí**. Členské státy v návaznosti na to vypracovaly svá vnitrostátní posouzení bezpečnostních rizik 5G sítí a v říjnu 2019 zveřejnila Skupina pro spolupráci ke směrnici NIS s přispěním Komise a agentury ENISA **Zprávu o celounijním koordinovaném posouzení rizik EU sítí 5G**.

V lednu 2020 zveřejnily členské státy v rámci Skupiny pro spolupráci ke směrnici NIS **společný soubor opatření ke zmírnění rizik týkajících se 5G sítí (tzv. 5G EU Toolbox)**. Komise tuto činnost doplnila a vydala **Sdělení k Bezpečnému zavádění 5G sítí v EU**, které představuje širší politický rámec 5G EU Toolboxu a zprávě o celounijním koordinovaném posouzení rizik EU v oblasti kybernetické bezpečnosti sítí 5G, a předkládá plán realizace 5G EU Toolboxu a dalších kroků.

Umělá inteligence

Komise vydala sdělení **Budování důvěry v umělou inteligenci zaměřenou na člověka**, kde se podrobněji zabývá sedmi požadavky pro etické využívání umělé inteligence, jež vypracovala Expertní skupina na vysoké úrovni pro umělou inteligenci. V rámci programu Horizont 2020 byla v létě 2019 vypsána výzva na vybudování až **čtyř sítí center excelence pro AI**. Součástí programu Digitální Evropa by dále měla být finanční podpora ve výši až EUR 1.5 bilionu na **referenční testovací zařízení pro vysoce inovativní technologie AI**. V očekávání **Bílé knihy o umělé inteligenci** k tématu regulace AI zareagovala ČR v listopadu 2019 **non-paperem**, kde představila ČR pohled na budoucí regulaci a jako první z ČS i nepřekročitelné red lines.

Energetika

Komise představila dne 11. prosince 2019 své sdělení **Zelená dohoda pro Evropu**, které si klade za cíl dosažení uhlíkově neutrální ekonomiky do roku 2050. Více o sdělení v sekci Ochrana klimatu. Sdělení mimo jiné nastiňuje možnost zvýšení cílů do roku 2030 v oblasti energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie. V prosinci 2018 a v lednu 2019 byla na jednání Regulačního výboru pro ekodesign a Expertní pracovní skupiny Komise pro štítkování výrobků schválena nová nařízení, na základě kterých dochází k aktualizaci požadavků na **ekodesign a energetické štítkování**. Nová nařízení ke štítkování se týkají 6 skupin výrobků (myčky nádobí, pračky a pračky se sušičkou, chladničky, světelné zdroje, elektronické displeje a chladicí spotřebiče s přímou prodejní funkcí) a v Úředním věstníku EU byla zveřejněna dne 5. prosince 2019. Hlavní změnou bude zavedení nové podoby energetického štítku (rozsah stupnice A – G, QR kód odkazující na informace v databázi výrobků). Hlavním cílem nových nařízení k ekodesignu je aktualizovat požadavky na energetickou účinnost výrobků s ohledem na technologický vývoj.

V červnu 2019 byly **směrnice o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou**, nařízení o vnitřním trhu s elektřinou a nařízení o rizikové připravenosti v odvětví elektroenergetiky vydány v Úředním věstníku EU. **V souvislosti s implementací do českého právního řádu bylo rozhodnuto o vytvoření nového energetického zákona s předpokladem předložení věcného záměru vládě ke schválení, a to do konce června 2020.** Na věcný záměr následně navážou práce na přípravě paragrafového znění.

V prosinci 2017 projednala Rada TTE návrh **nařízení o správě Energetické unie** a přijala k němu obecný přístup, který ČR podpořila. V únoru 2018 byla zahájena jednání prostřednictvím meziinstitucionálních dialogů mezi EK, Radou a EP. V červnu proběhl čtvrtý závěrečný dialog, na kterém byla nalezena shoda na finálním znění návrhu nařízení. Následně byl návrh schválen v plénu EP a také formálně Radou. Cílem nařízení je zjednodušit a aktualizovat povinnosti ČS ohledně plánování a podávání zpráv EK z oblastí Energetické unie (energetika, klimata aj.). Nařízení také požaduje po ČS dodávat národní integrované energetické a klimatické plány na desetiletá období. Tuto povinnost Česká republika splnila na počátku roku 2019. Finální verze plánu byla po obdržení a zpracování připomínek ze strany EK odeslána v lednu 2020.

Dne 8. listopadu 2017 zveřejnila EK návrh revize **směrnice o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem**. Cílem tohoto návrhu bylo vyjasnit uplatnění třetího energetického balíčku na importní plynovody spojující členské státy a třetí země. Jednání o podobě nového znění směrnice probíhala po celý rok 2018. Dohody na výsledném textu bylo dosaženo v únoru roku 2019 na základě široké shody v Radě EU i v EP. Byla zdůrazněna potřeba zahrnutí plynovodů ze třetích zemí vedoucích po mořském dně do regulatorního rámce, protože tyto plynovody mají přímý dopad na fungování vnitřního trhu.

V návaznosti na **nařízení o opatřeních na zajištění bezpečnosti dodávek zemního plynu**, které bylo přijato dne 25. října 2017, probíhaly práce na jeho implementaci do českého právního řádu, obzvláště pak v oblasti nezbytných opatření pro provádění ustanovení týkajících se mechanismu solidarity. K tomuto nařízení se úzce váže rovněž novela tzv. energetického zákona, která bude projednávána v PS PČR v 1. polovině května 2020 na 45. schůzi pod Sněmovním tiskem 799/0.

Na konci roku 2019 bylo dosaženo dohody k návrhu **nařízení o označování pneumatik**. Očekává se jeho zveřejnění během roku 2020. Nařízení řeší opatřování pneumatik povinnými nálepkami, resp. etiketami s údaji, které se týkají tříd palivové účinnosti, tříd přilnavosti pneumatik k vozovce za mokra, na sněhu a ledu a vnějšího hluku při odvalování.

Jaderná energetika

S přesahem do oblasti **jaderné energetiky** byl projednáván **návrh nařízení EP a Rady o zřízení rámce pro usnadnění udržitelných investic (tzv. taxonomie pro udržitelné investice)**. Nařízení o taxonomii je jedním z opatření Akčního plánu pro udržitelné finance zveřejněného EK v březnu 2018, jehož jedním z hlavních cílů je snaha napomoci přeorientování kapitálových toků směrem do udržitelných investic a podpořit tak udržitelný hospodářský růst. Nařízení o taxonomii by pak mělo ustanovit jednotnou metodologii pro určování udržitelnosti konkrétních hospodářských aktivit. Pro ČR je prioritou i v souvislosti s probíhající přípravou výstavby nového jaderného zdroje zahrnutí jaderné energetiky jako udržitelné činnosti, neboť její vyřazení by mělo pravděpodobně negativní dopady na celé odvětví. V rámci přípravy nařízení proto ČR aktivně usilovala o explicitní zařazení jaderné energetiky mezi tzv. udržitelné aktivity, nicméně Technická expertní skupina Komise jádro

mezi udržitelné aktivity nezařadila z důvodu kapacitní nemožnosti tuto otázku plně posoudit (zejm. otázku dopadů jaderného odpadu), finální rozhodnutí učiní EK v rámci připravovaných delegovaných aktů.

Dále byl projednáván **Víceletý finanční rámec (MFF)** v rámci příslušného návrhu nařízení, který počítá s alokací finančních prostředků pro decommissioning JE Ignalina (LT), JE Jaslovské Bohunice (SK) a JE Kozloduj (BG) v rozmezí let 2021 – 2027. Řešila se rovněž otázka povinnosti jednotlivých států, které zažádaly o finanční pomoc při vyřazování jaderných elektráren, transparentně informovat vybrané evropské orgány včetně ostatních členských států, které si o to zažádají, z důvodu využití finančních prostředků z EU o průběhu s jejich nakládáním.

Jaderná energetika byla rovněž předmětem jednání o úvěrové politice Evropské investiční banky (EIB) v energetice, a to včetně Investičního plánu pro udržitelnou Evropu.

V rámci pracovních skupin pro energetiku se během RO PRES také projednávalo téma **neenergetického využití jaderných technologií a jejich aplikace**, k čemuž byly přijaty závěry Rady a vydán stručný booklet. V rámci navazujícího FI PRES byly přijaty závěry Rady k nakládání s radioaktivními odpady z neenergetických aktivit.

V červenci 2019 vydal Evropský soudní dvůr rozsudek, ve kterém označil **prodloužení životnosti belgické jaderné elektrárny Doel za protiprávní** vzhledem ke skutečnosti, že je neprovázelo posouzení vlivů na životní prostředí (EIA). Tento judikát může negativně ovlivnit i budoucí snahy o zajištění energetické bezpečnosti ČR prostřednictvím prodloužení životnosti JE Dukovany.

5. Životní prostředí

Ochrana životního prostředí

V roce 2019 bylo úspěšně dokončeno projednávání těchto legislativních návrhů:

- směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí (tzv. směrnice o jednorázových plastech);
- nařízení o perzistentních organických znečišťujících látkách (přepracované znění);
- nařízení o sladění reportingových povinností v oblasti právních předpisů souvisejících s politikou životního prostředí;
- nařízení o zavedení programu pro životní prostředí a oblast klimatu (LIFE) na období 2021–2027.

Výše uvedené akty následně vstoupily v platnost, s výjimkou nařízení o programu LIFE, které bude finalizováno v návaznosti na dohodu o novém víceletém finančním rámci.

V březnu 2019 bylo vydáno sdělení EK o **strategickém přístupu EU k léčivým přípravkům v životním prostředí**. Senát ve svém usnesení č. 200 z 24. července 2019 ocenil předložení strategického přístupu EU zaměřeného na rizika spojená s výskytem léčivých přípravků v životním prostředí a považuje v souladu s pozicí vlády navržená opatření za prospěšná. V souladu s doporučením Senátu vláda podpořila edukační a informační kampaň týkající se správného nakládání s léčivými přípravky a jejich likvidace. Z hlediska obsahu usnesení Senátu došlo k zohlednění všech oblastí, které byly v tomto usnesení uvedeny, včetně podpory výzkumu, vývoje a inovace v oblasti léčiv s menším negativním dopadem na životní prostředí.

V dubnu 2019 bylo zveřejněno druhé kolo zpráv EK v rámci **přezkumu provádění právních předpisů v oblasti životního prostředí (EIR)**. Cílem této iniciativy, která probíhá periodicky s dvouletým cyklem, je zlepšení implementace legislativy EU v oblasti životního prostředí. Senát ve svém usnesení č. 198 z 24. července 2019 žádal vládu o písemné předložení návrhů konkrétních opatření na poli ochrany ovzduší včetně časového plánu implementace těchto opatření. MŽP mimo jiné zavedlo opatření pro dosažení emisních limitů a zlepšení kvality ovzduší v rámci Národního programu snižování emisí (NPSE, 2015) a programů zlepšování kvality ovzduší (2016). Obě strategie se v současnosti aktualizují.

Senát dále zažádal o návrhy konkrétních opatření na poli **nakládání s odpady** a zvýšení podílu recyklace při nakládání s odpady. Usnesení bylo zohledněno formou předložení čtyř nových návrhů zákonů do legislativního procesu, přičemž účinnost byla navržena na 1. leden 2021.

Senát žádal také návrhy konkrétních opatření vedoucích ke snížení závislosti ČR na tuhých palivech, kdy vláda zřídila svým usnesením č. 565 ze dne 30. července 2019 Uhelnou komisi (dále jen „komise“) a schválila její Statut. Komise má zejména zhodnotit budoucí potřeby hnědého uhlí, možnosti odklonu od jeho využívání a definovat nástroje a opatření k realizaci tohoto odklonu.

Nová EK zveřejnila v prosinci 2019 zásadní sdělení **Zelená dohoda pro Evropu (European Green Deal)**, které obsahuje řadu plánovaných iniciativ v oblasti životního prostředí. Patří mezi ně např. akční plán pro oběhové hospodářství, strategie v oblasti biodiverzity do roku 2030, strategie udržitelnosti chemických látek či akční plán pro nulové znečištění ovzduší, vod a půdy. EIB v této době vede sérii dialogů na téma, jak může EU lépe využít

své finance a využít soukromou podporu k dosažení cílů stanovených v Zelené dohodě pro Evropu. Diskutován je rozsah této výzvy, finanční důsledky a úloha veřejného financování EU v úsilí o neutralitu klimatu.

EK dále vypracovala **kontrolu účelnosti (tzv. *fitness check*) legislativy EU v oblasti vody a v oblasti kvality ovzduší**. V rámci vodní legislativy byly hodnoceny čtyři směrnice, z nichž u jedné – směrnice o povodních – je podle EK příliš brzy na vyvození závěrů, neboť její první implementační cyklus započal teprve v roce 2016. V případě rámcové směrnice o vodě pak bylo zjištěno, že směrnice sice přispěla ke zpomalení zhoršujícího se stavu vod a ke snížení chemického znečištění, avšak její implementace byla výrazně zpožděna a více než polovina vodních útvarů v EU zůstává v nedobrému stavu. Podobně smíšené byly i výsledky hodnocení směrnic o kvalitě ovzduší, které na jednu stranu vedly k vytvoření kvalitního monitoringu, nastavily jasné standardy a usnadnily výměnu informací v oblasti kvality ovzduší. Na druhou stranu však nedokázaly zajistit, že členské státy přijmou dostatečná opatření ke splnění těchto standardů, a dle EK se tedy do budoucna nabízí stanovení dodatečných pokynů či jasnějších požadavků.

V roce 2019 proběhlo též **vyhodnocení 7. akčního programu pro životní prostředí**, jehož platnost potvrzuje do konce roku 2020. Program podpořil nové agendy, jako jsou oběhové hospodářství a cíle udržitelného rozvoje, a kladně bylo hodnoceno i stanovení dlouhodobé vize pro životní prostředí. Za hlavní výzvy environmentální politiky EU lze označit nedostatečné provádění právních předpisů, lepší informovanost, účelnější investice a začleňování environmentálních hledisek do ostatních politik.

Evropská agentura pro životní prostředí představila v prosinci 2019 hlavní část zprávy **SOER 2020**, která v pětiletých intervalech shrnuje stav a výhled životního prostředí v Evropě. Druhá část zprávy bude zveřejněna na podzim 2020.

Dne 17. dubna 2019 vyšlo v Úředním věstníku nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2019/631, kterým se stanoví výkonnostní normy pro emise CO₂ pro nové osobní automobily (OA) a pro nová lehká užitková vozidla (LUV) a kterým se zrušují nařízení (ES) č. 443/2009 a (EU) č. 510/2011. Ta stanoví emisní cíle CO₂ pro nově registrované OA a LUV od roku 2025 a 2030.

Dne 20. června 2019 vyšlo v Úředním věstníku nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2019/1242, kterým se stanoví výkonnostní normy pro emise CO₂ pro nová těžká vozidla a kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 595/2009 a (EU) 2018/956 a směrnice Rady 96/53/ES. Ta stanoví emisní cíle CO₂ pro nově registrované nákladní automobily od roku 2025 a 2030.

Evropská komise koncem roku 2019 také avizovala na rok 2020 aktualizaci směrnice 2014/94/EU o zavádění infrastruktury pro alternativní paliva.

Ochrana klimatu

V roce 2019 bylo zahájeno projednávání legislativního návrhu na revizi nařízení č. 2015/757 o **monitorování, vykazování a ověřování emisí CO₂ z námořní dopravy**. Rada již k návrhu přijala svoji pozici, nyní se čeká na projednání v EP. Na vnitrozemské státy EU se nařízení vztahovat nebude.

Během celého roku pokračovaly diskuze o **dlouhodobé klimatické strategii EU** na základě sdělení EK „Čistá planeta pro všechny – Evropská dlouhodobá strategická vize prosperující, moderní, konkurenceschopné a klimaticky neutrální ekonomiky“ z listopadu 2018. V rámci

plnění úkolu daného usnesením Senátu č. 126 z 20. března 2019, mimo jiné k vyčíslení konkrétních dopadů dekarbonizace na ČR, byl zahájen projekt aktualizace tzv. uhlíkové kalkulačky do roku 2050. Senát zároveň požádal vládu, aby výrazně podpořila výzkum, vývoj a inovace v oblasti obnovitelných zdrojů energie a jejich využití v našich přírodních podmínkách. I v tomto bodě došlo k zohlednění usnesení, a to informováním o novele zákona o emisním obchodování v období po roce 2021 a příslušných fondech a programech (např. Modernizační a Inovační fond, program „Prostředí pro život“) podporujících výzkum, vývoj a inovace.

Diskuze o dlouhodobé klimatické strategii vyvrcholily na prosincovém jednání Evropské rady, kde se členské státy (s výjimkou Polska) dohodly na cíli **dosažení klimatické neutrality EU do roku 2050**.

V říjnu byly přijaty závěry Rady o přípravách na **25. zasedání smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu**, které se uskutečnilo v Madridu ve dnech 2. – 13. prosince. Na konferenci byl schválen soubor rozhodnutí nezbytných pro další provádění Rámcové úmluvy, Kjótského protokolu a Pařížské dohody, avšak nepodařilo se dosáhnout dohody o prováděcích pravidlech k tržním a netržním mechanismům a požadavků pro transparentnost plnění závazků Pařížské dohody.

Na konci října byla vydána každoroční **zpráva EK o fungování evropského trhu s uhlíkem**. Senát ve svém usnesení č. 127 z 20. března 2019 plně podpořil nejen výzkum zaměřený na určení všech přírodních a antropogenních faktorů, které vyvolávají a ovlivňují globální změny, ale i výzkum a vývoj nových technologií umožňujících efektivní redukci emisí škodlivých látek. Usnesení bylo zohledněno při projednávání novely zákona o obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů. Senát dále podpořil analýzu možného zavedení uhlíkové daně, která by mohla kompenzovat skutečnost, že do systému EU ETS jsou zahrnuta pouze spalovací zařízení o jmenovitém tepelném příkonu větším než 20 MW.

Výše zmíněné sdělení o **Zelené dohodě pro Evropu** nastínilo řadu iniciativ také ve vztahu ke klimatické politice. Jedná se zejména o právní rámec pro dosažení klimatické neutrality do roku 2050, revizi klimatického cíle EU pro rok 2030 (snížení emisí skleníkových plynů o 50–55 %), mechanismus kompenzačních opatření mezi státy v souvislosti s uhlíkem (uhlíková daň) či o novou strategii EU pro přizpůsobení se změně klimatu. Revidovány mají být také další relevantní legislativní předpisy v oblasti klimatu a energetiky (např. rozšíření systému obchodování s emisemi na sektor námořní dopravy).

Implementace Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj na úrovni EU

EK vydala v lednu 2019 diskuzní dokument **Směřování k udržitelné Evropě do roku 2030**, který obsahuje možné scénáře dalšího postupu, pokud jde o implementaci Agendy 2030 na úrovni EU. Implementační strategie, k jejímuž vypracování Rada již několikrát vyzvala, dosud předložena nebyla.

V rámci plnění usnesení Senátu č. 199 z 24. července 2019 vyjádřila vláda souhlasný postoj k potřebě vypracovat na úrovni EU strategii implementace Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj. Senát i vláda souhlasí s tím, že naplňování Cíle udržitelného rozvoje č. 16 (mír, spravedlnost a silné instituce) je klíčové a nadále zůstává prioritou české zahraniční politiky. Vláda dále informovala, že pomoc rozvojovým státům (ODA) poskytovaná Českou republikou v posledních třech letech postupně mírně narůstala. Závazku podílu ODA na

hrubém národním důchodu v minimální výši 0,33 % však nedosáhla. Dále Rada vlády pro udržitelný rozvoj dne 6. února 2020 ustavila Pracovní skupinu pro klimatické vzdělávání.

Na konci roku 2019 byl tradičně zahájen nový cyklus evropského semestru, do něhož budou letos poprvé **začleněny Cíle udržitelného rozvoje OSN**.

6. Zaměstnanost, sociální politika a zdraví

Zaměstnanost a sociální politika

V červnu 2018 schválila Rada obecný přístup k návrhu revize **nařízení o koordinaci systémů sociálního zabezpečení**. Až v listopadu 2018 Evropský parlament přijal k návrhu svoji vyjednávací pozici. Trialogy byly zahájeny až v lednu 2019 během RO PRES, v březnu 2019 dosáhlo RO PRES předběžné dohody s EP, avšak ta byla v Radě odmítnuta. Další trialogy proběhly až v závěru roku 2019 za FI PRES, které získalo od členských států mandát k pokračování v trialozích. V mandátu byly promítnuty hlavní požadavky států blokační menšiny (včetně ČR) týkající se otázek příslušnosti k právním předpisům při vysílání pracovníků a podmínek pro poskytování dávek v nezaměstnanosti. Ve vyjednávání s novým EP však nebylo dosaženo žádného pokroku z důvodu neochoty EP ke kompromisním řešením navrženým Radou a setrváváním na principech dohody odmítnuté v březnu 2019. Následnou upravenou verzi mandátu pro trialog již COREPER neschválil. Po nástupu nové Evropské komise bylo projednávání prozatím zcela zastaveno.

V červnu 2019 Rada schválila výsledné znění dohody s EP ke **směrnici o transparentních a předvídatelných pracovních podmínkách v EU**, které EP schválil dne 16. dubna. Směrnice obsahuje rozšíření a zpřesnění informačních povinností zaměstnavatele vůči zaměstnancům ohledně podmínek zaměstnání a pracovních podmínek a zavádí některá nová práva zaměstnanců, např. omezení maximální délky zkušební doby. Směrnice musí být členskými státy implementována do 1. srpna 2022. Senát PČR se k návrhu směrnice vyjádřil ve svém 389. usnesení z 13. schůze, konané dne 5. dubna 2018. Výhrady Senátu k návrhu směrnice byly v průběhu vyjednávání zohledněny. Vzhledem k tomu, že výsledná podoba směrnice splňuje hlavní požadavky ČR, přijetí směrnice ČR podpořila.

V srpnu 2019 vstoupila v platnost **směrnice o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem rodičů a pečujících osob**. Směrnice zavádí mimo jiné minimální standardy pro rodičovskou dovolenou a pečovatelské volno, právo požádat o pružné uspořádání pracovní doby při péči o dítě a ochranu zaměstnance či zaměstnankyně v případě propuštění z důvodu čerpání, popř. uplatnění žádosti o čerpání volna či pružného pracovního uspořádání.

V průběhu roku 2019 probíhala příprava na transpozici **revidované směrnice o vysílání pracovníků**. V problematice vysílání pracovníků došlo rovněž k vynesení významných rozsudků SDEU v případech, v nichž ČR aktivně intervenovala (C-16/18 *Dobersberger*; C-64/18 *Maksimovic*).

V červnu 2019 bylo Radou schváleno **nařízení o zřízení Evropského orgánu pro pracovní záležitosti**, který má členskými státy a Komisi napomáhat v činnostech týkajících se přeshraniční mobility pracovní síly. V současné době se orgán soustředí na dvě prioritní oblasti, a to na přípravu pravidel pro konání společných a vzájemně sladěných inspekcí a na opatření k zajištění celoevropské přehledné a spolehlivé informovanosti všech zainteresovaných subjektů o národních a unijních pravidlech mobility pracovníků v rámci EU; za účelem plnění úkolů v těchto oblastech byly ustaveny pracovní skupiny Správní rady, v nichž má ČR své zástupce.

Senát PČR přijal dne 17. května 2018 usnesení č. 431, ve kterém vládě ČR navrhl vyslovit k návrhu nařízení negativní stanovisko a prosazovat nepřijetí navrhovaného nařízení. ČR při vyjednávání nařízení prosazovala, aby činnosti orgánu spočívaly v nezávazných opatřeních

podpůrného typu, aby došlo k jasnému vymezení náplně činnosti orgánu tak, aby se předešlo jejímu zdvojování ve vztahu k již existujícím orgánům na úrovni EU, a o takové vymezení pravomoci orgánu, které nebude narušovat stávající kompetence členských států. ČR se v Radě při hlasování o konečném návrhu nařízení zdržela.

V listopadu 2019 Rada přijala **doporučení o přístupu pracovníků a osob samostatně výdělečně činných k sociální ochraně**, jehož cílem je naplnění zásady číslo 12 Evropského pilíře sociálních práv. Tou je zajištění přístupu všech osob samostatně výdělečně činných a pracovníků s nestandardními pracovními smlouvami, kteří dosud nejsou dostatečně sociálně chráněni, k příslušným systémům sociální ochrany. K jednomyslnému schválení došlo po získání předchozího souhlasu ze strany německého a českého Parlamentu. ČR ke svému souhlasu připojila prohlášení obsahující postoj ČR k výkladu doporučení.

V březnu 2019 Rada dosáhla dohody (částečného obecného přístupu) k **nařízení o Evropském fondu pro přizpůsobení se globalizaci (EGF)** po roce 2021 a byly zahájeny triology s EP. Návrh zejména prodlužuje časovou působnost dosavadního EGF na období příštího víceletého finančního rámce a rozšiřuje možnosti čerpání EGF (např. snížením limitu propouštěných pracovníků nebo rozšířením působnosti EGF o dopady digitalizace a automatizace). Návrh nařízení je spojen s projednáváním VFR, proto se před konečným schvalováním návrhu ještě čeká na výsledek projednávání příštího VFR.

Na jaře 2019 vydala EK **Sdělení k efektivnějšímu rozhodování v oblasti sociální politiky: určení oblastí pro přechod k hlasování kvalifikovanou většinou**. K tématu proběhla na Radě EPSCO politická debata, dále však nebyla tato problematika nijak rozvíjena. Senát ke sdělení přijal usnesení č. 255 ze své 12. schůze dne 30. 10. 2019, ve kterém podpořil rámcovou pozici vlády a považuje navrhovaný přechod k rozhodování kvalifikovanou většinou v Radě a spolurozhodování Evropského parlamentu v sociální oblasti a v oblasti zákazu diskriminace za nepřijatelný.

Veřejné zdraví

Již v roce 2018 se během BG PRES začal projednávat návrh **Směrnice Evropského parlamentu a Rady o jakosti vody určené k lidské spotřebě**. Kompromisního textu v rámci Rady se podařilo dosáhnout nicméně až v březnu 2019 za RO PRES. V průběhu FI PRES bylo v prosinci 2019 po sérii dialogů dosaženo shody nad kompromisním textem Evropského parlamentu a Rady. Další kroky následovaly v roce 2020 za HR PRES, kdy shodu potvrdily COREPER a výbor ENVI Evropského parlamentu v únoru 2020. Následně se očekává potvrzení nalezené shody koncem května 2020 Radou a v polovině června 2020 v plénu Evropského parlamentu. S ohledem na současnou pandemii COVID-19 nelze nicméně vyloučit, že se celý harmonogram posune. Poslanecká sněmovna PČR zaujala k návrhu odůvodněné stanovisko na základě výhrad z hlediska zásad subsidiarity a proporcionality v otázce přístupu k pitné vodě. Obecný přístup Rady zohlednilo stanovisko Senátu vyjadřující nesouhlas s vyřazením indikačních ukazatelů z přílohy I. Předseda Senátu byl o splnění informační povinnosti informován v okamžiku dosažení obecného přístupu členských států na úrovni Rady EU.

Za RO PRES došlo k přijetí revize **směrnice o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí karcinogenům nebo mutagenům při práci**. Jedná se již o třetí revizi směrnice 2004/37/ES. V průběhu roku 2020 je plánováno zahájení vyjednávání čtvrté revize. Následovat by poté měla pátá revize, prozatím nicméně bez konkrétního termínu.

Za RO PRES byly přijaty na Radě EPSCO, zdravotní část, v červnu 2019 **závěry Rady o dalších krocích směřujících k tomu, aby se EU stala regionem s nejlepšími postupy v boji proti antimikrobiální rezistenci**. Jejich cílem bylo především posílení spolupráce členských států a odstranění diferenciací, a sice za účelem dosažení koordinovaného přístupu EU. Tímto krokem bylo rovněž navázáno na předcházející přijetí Akčního plánu pro danou oblast.

V roce 2019 představila Komise za RO PRES strategii **Rámec EU pro endokrinní disruptory**, který byl projednán na Radě ENVI v březnu 2019. Z pohledu ČR se jedná o velmi obecný dokument, který výrazně neřeší existující problémy a nedostatky. Záměrem Komise je věnovat se revizi legislativních aktů v oblasti kosmetických přípravků, bezpečnosti hraček atd. Bližší termíny zahájení projednávání zatím nebyly stanoveny.

Za FI PRES byly v říjnu 2019 na Radě EPSCO, sociální část, přijaty **závěry Rady k ekonomice blahobytu**, prostřednictvím kterých byl mj. kladen důraz na horizontální přístup k danému tématu. Ze zdravotnických témat závěry Rady zmiňují mj. zajištění přístupu ke službám zdravotní péče, důležitost investic do zdravotní bezpečnosti jako podporu efektivní prevence, vakcinaci jako nástroj boje proti infekčním onemocněním, ale také nedostatek léčivých přípravků a zdravotnických prostředků či důležitost přístupu pacientů ke zdravotním datům. Na stejném zasedání Rady EPSCO, sociální část, v říjnu 2019 byly také schváleny **závěry Rady ke speciální zprávě Evropského účetního dvora ke směrnici o přeshraniční zdravotní péči**.

Evropská komise v únoru 2019 za RO PRES přijala **Doporučení o evropském formátu elektronické výměny zdravotních záznamů**, které je výsledkem úspěšné spolupráce mezi Evropskou komisí, eHealth Network a souvisejícími pracovními skupinami, do které se aktivně zapojila i ČR. V doporučení se navrhuje, aby členské státy rozšířily činnost o tři nové oblasti zdravotnické dokumentace, a to o laboratorní testy, propouštěcí zprávy z nemocnice a snímky s lékařským nálezem. Uvedená iniciativa současně připravuje podmínky pro vypracování technických specifikací, které by měly být v každém případě použity k výměně zdravotnické dokumentace.

V prosinci 2019 za FI PRES bylo na půdě Evropského parlamentu přijato **Usnesení Evropského parlamentu o umožnění digitální transformace zdraví a péče na jednotném digitálním trhu; posílení postavení občanů a budování zdravější společnosti**. Usnesení usiluje o zajištění vhodného řízení infrastruktury a jejího finančního zabezpečení, ale i o zlepšení interoperability údajů o pacientech a přístupu občanů k informacím.

Léčivé přípravky a zdravotnické prostředky

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o hodnocení zdravotnických technologií (HTA) předložila Komise již v lednu 2018 za bulharského předsednictví. V roce 2019 byl za RO PRES i FI PRES předmětný návrh projednáván na jednáních Pracovní skupiny pro léčiva a zdravotnické prostředky, nicméně shody členských států nebylo dosaženo. Problematickým zůstává čl. 8 týkající se povinnosti členských států použít zprávy o společném klinickém hodnocení zdravotnických technologií na národní úrovni. Návrh je projednáván dále v roce 2020. Vláda ČR preferuje dobrovolnou spolupráci členských států a respektování principu subsidiarity ve věci stanovení metodologie klinických hodnocení zdravotnických technologií, což je v souladu s rámcovou pozicí vlády i s usnesením Poslanecké sněmovny PČR. Senát PČR ve svém usnesení naopak vyjádřil podporu

povinnému využívání zpráv o společném klinickém hodnocení. Společný postoj obou komor je vyjádřen nesouhlasem s rozsáhlým zmocněním Komise k vydávání souvisejících delegovaných a prováděcích aktů.

Za RO PRES vydala Komise v březnu 2019 **Sdělení: Strategický přístup EU k léčivým přípravkům v životním prostředí**, který byl vybrán oběma komorami PČR k projednávání. V květnu 2019 byla schválena na výboru pro EU rámcová pozice a v říjnu 2019 byl předseda Senátu informován o splnění informační povinnosti vyplývající z usnesení Senátu.

Za FI PRES byla v roce 2019 přijata **tzv. korigenda k nařízení o zdravotnických prostředcích a nařízení o zdravotnických prostředcích in vitro**. Jejich cílem bylo upravit nedostatky předmětných nařízení vydaných v roce 2017. Současně byla za FI PRES řešena problematická implementace obou nařízení. Jednání pokračovala i v roce 2020 za HR PRES, kdy nakonec Komise přikročila, s ohledem na situaci s COVID-19, k odložení jejich účinnosti o jeden kalendářní rok.

Protidrogová politika

Každoročně v březnu probíhá ve Vídni setkání Komise OSN pro narkotika (CND), která mimo jiné na základě doporučení Světové zdravotnické organizace (WHO) pravidelně mění seznam mezinárodně kontrolovaných látek uvedených v rámci seznamů Úmluv OSN o drogách. EU již od roku 2017 připravuje na setkáních Horizontální pracovní skupiny pro drogy Rady EU (HDG) k těmto návrhům jednotnou pozici EU (rozhodnutí Rady), kterou se při hlasování řídí ty členské státy EU, které jsou zároveň členy CND.

V roce 2019 měla být přijata jednotná pozice EU k doporučení WHO ke konopí a látkám z konopí, avšak z důvodu nedodržení lhůt ze strany WHO při předložení doporučení, se členské státy EU shodly na odsunu hlasování o doporučeních z března 2019 na další setkání CND v březnu 2020. V únoru 2020 bylo přijato rozhodnutí Rady které, kromě varianty hlasování ve prospěch některých doporučení, rovněž předpokládalo variantu dalšího odložení hlasování. Rozhodnutí Rady bylo vzato na vědomí Senátem PČR i Poslaneckou sněmovnou PČR. Na samotném setkání CND byl nakonec schválen kompromisní návrh, jehož podstatou bylo odložení hlasování na obnovené 63. zasedání CND v prosinci 2020.

V roce 2019 byl rovněž zahájen proces **hodnocení Protidrogové strategie EU na období 2013-2020 a jejího Akčního plánu na období 2017-2020**. Konzultací se rovněž účastnily členské státy EU. Na základě výstupů hodnocení a získaných podnětů připraví Evropská komise návrh nových strategických dokumentů na další období, které budou předmětem diskusí na setkáních Horizontální pracovní skupiny pro drogy Rady EU (HDG).

Evropská komise rovněž oznámila záměr zahájit dva **nové dialogy EU o drogách**, a to s Čínou a Iránem. Jedním z cílů Protidrogové strategie EU je další posílení dialogu a spolupráce s třetími zeměmi a mezinárodními organizacemi v otázkách drog. Dialogy nabízí příležitost zahájit bilaterální diskuse o otázkách, které pokrývá Protidrogová strategie EU, sdílet zkušenosti EU, a rovněž poskytovat příležitosti pro stanovení strategií a dosažení cílů směrem ke zlepšení situace ve třetích zemích.

7. Vzdělávání, mládež, kultura a sport

Vzdělávání, mládež

V oblasti **vzdělávání** byly v rámci RO PRES na květnovém jednání Rady ministrů přijaty následující dokumenty: **doporučení Rady o komplexním přístupu k výuce a studiu jazyků**, které vyzývá členské státy, aby pomohly všem mladým lidem získat před dokončením vyššího sekundárního vzdělání a odborné přípravy kromě vyučovacího jazyka kompetenci pokud možno alespoň v jednom dalším evropském jazyce, a to na úrovni umožňující jeho efektivní používání a podporovat je v osvojení dalšího, tedy druhého cizího jazyka na úrovni umožňující plynulou komunikaci; **doporučení Rady o vysoce kvalitních systémech předškolního vzdělávání a péče**, jehož cílem je podpořit členské státy v jejich snaze zlepšit přístup a kvalitu systémů předškolního vzdělávání a péče, a to prostřednictvím vytvoření rámce kvality, který sestává z 10 konkrétních zásad; a **závěry Rady o provádění Doporučení Rady o cestách prohlubování dovedností: nové příležitosti pro dospělé**, které vyzývají členské státy, aby přijaly koherentní přístup k dalšímu vzdělávání osob s nízkým vzděláním, posílit pomoc pro dosažení základních dovedností a šířit povědomí o důležitosti dalšího vzdělávání a odborné přípravy dospělých. V průběhu FI PRES v druhé polovině roku 2019 došlo na listopadové Radě ministrů k **přijetí závěrů Rady o klíčové úloze politik celoživotního učení z hlediska schopnosti společnosti vyrovnat se s technologickou a ekologickou transformací ve prospěch inkluzivního a udržitelného růstu**, které kladou důraz na potřebu soustavného dalšího vzdělávání občanů EU v reakci na technologický vývoj a digitální transformaci společnosti; a k **usnesení Rady o dalším rozvoji Evropského prostoru vzdělávání za účelem podpory systémů vzdělávání a odborné přípravy zaměřených na budoucnost**.

Přes veškerou snahu se FI PRES nepodařilo dospět ke kompromisnímu legislativnímu návrhu nařízení o programu **Erasmus+** na roky 2021–2027, ani ke **kompromisnímu legislativnímu návrhu nařízení o Evropském sboru solidarity** na roky 2021–2027. Senát PČR se ve svém 523. Usnesení z 18. schůze, konané dne 17. října 2018 vyjádřil k návrhu nařízení o programu Erasmus, který zrušuje nařízení 1288/2013. Vyjádření Senátu se rovněž neslo v duchu rámcové pozice vlády ČR k tomuto dokumentu. V současné době ČR s textem návrhu nařízení souhlasí a nemá žádné zásadní připomínky. Prioritou a hlavním zájmem ČR je v tuto chvíli dosažení kompromisu a přijetí výsledného nařízení. Podobně jako v případě budoucího programu Erasmus, se ČR aktivně účastnilo i vyjednávání o podobě budoucího programu Evropského sboru solidarity na období po roce 2020. Usnesení pléna Senátu PČR č. 25 ze dne 15. listopadu 2018 k nařízení EP a Rady, kterým se zavádí program Evropský sbor solidarity, bylo koncipováno ve stejném duchu jako rámcová pozice vlády ČR k nařízení, sloužící jako podklad pro další vyjednávání v pracovních orgánech Rady. V průběhu vyjednávání ČR trvalo a nadále trvá na nesouhlasu s omezením vnitrostátních aktivit u dobrovolnictví a stáží a pracovních míst na cílovou skupinu mladých lidí s omezenými příležitostmi.

V souvislosti se snahou minimalizovat negativní dopady případného vystoupení Spojeného království z Evropské unie bez sjednané výstupové dohody bylo v březnu 2019 přijato **Nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro pokračování probíhajících činností spojených se vzdělávací mobilitou v rámci programu Erasmus+ v souvislosti s vystoupením Spojeného království z Unie**. Cílem tohoto Nařízení bylo zajistit to, aby studenti a stážisté ze Spojeného království a ze zemí EU, kteří se účastní

programu Erasmus+ v době případného vystoupení Spojeného království z Evropské unie bez sjednané výstupové dohody, mohli svá studia i v takovéto situaci dokončit a nadále dostávat příslušné finanční prostředky nebo granty.

V oblasti **mládeže** se RO PRES soustředilo na průřezovou prioritu „zaměstnatelnosti mládeže“. S ohledem na tuto skutečnost přijalo na květnové Radě návrh **závěrů Rady o mladých lidech a budoucnosti práce**. V rámci platnosti nové Evropské strategie mládeže na období 2019–2027 bylo dále přijato **Usnesení Rady a zástupců vlád členských států zasedajících v Radě, kterým se stanoví pokyny pro řízení dialogu EU s mládeží – Strategie Evropské unie pro mládež na období let 2019–2027**. Toto usnesení mělo zásadní dopad na realizaci 7. cyklu dialogu Evropské unie s mládeží. Následující FI PRES se věnovalo problematice „kvalitní práce s mládeží“ a na listopadové Radě došlo k přijetí **Závěrů Rady a zástupců vlád členských států, zasedajících v Radě, o digitální práci s mládeží** a také **Závěrů Rady a zástupců vlád členských států, zasedajících v Radě, o vzdělávání a odborné přípravě pracovníků s mládeží**.

V roce 2019 byla zahájena činnost **expertní skupiny Evropské komise ke tvorbě indikátorů** pro novou Evropskou strategii mládeže na období 2019-2027 a expertní skupiny **Evropské komise k mobilitě mladých dobrovolníků a přeshraniční solidaritě**. ČR má v obou expertních skupinách své zástupce, kteří se aktivně účastnili jednání.

Kultura a audiovize

Priority obou předsednictví v oblasti **kultury** a audiovize vycházely z Pracovního plánu pro kulturu na léta 2019–2022. Během RO PRES v první polovině roku 2019 byly v oblasti kultury přijaty **Závěry Rady o mladých kreativních generacích**. V oblasti audiovize se debatovaly možnosti posílení oběhu evropských filmových děl. Tyto otázky byly následně formulovány **do závěrů Rady k významu filmových koprodukcí**. Na jednání Rady konané v termínu voleb do Evropského parlamentu dne 23. května byla rovněž vedena politická diskuze na téma boje proti dezinformacím s ohledem na skutečnost, že fenomén dezinformací se v posledních letech značně rozmohl a stal se účinným nástrojem možné manipulace a destabilizace současné demokracie.

Během finského předsednictví bylo v oblasti kultury přijato **usnesení Rady o kulturní dimenzi udržitelného rozvoje**. V oblasti audiovize byly hlavním tématem otázky související s podporou evropského obsahu v digitálním světě. Ministři kultury na jednání Rady dne 22. listopadu vedli diskuzi o potenciálu kulturních a kreativních průmyslů s důrazem na mezioborovou spolupráci a roli digitálních médií.

Sport

V oblasti **sportu** byly v první polovině roku 2019 na květnové Radě přijaty návrh závěrů **Rady o přístupu osob se zdravotním postižením ke sportu**, které zdůrazňují roli sportu a potřebu jeho dostupnosti pro handicapované sportovce, a revize usnesení **Rady o zastoupení a koordinaci členských států EU v rámci WADA**, které aktualizuje zastoupení členských států EU ve Správní radě Světové antidopingové agentury (WADA) a koordinuje postoje EU a jejích ČS před zasedáními této agentury. V průběhu FI PRES ve druhé polovině roku 2019 byly na listopadovém jednání Rady přijaty návrh závěrů **Rady o boji proti korupci ve sportu**, které vyzývají zejména k zajištění řádné správy ve sportu, a návrh závěrů **Rady o ochraně dětí při sportu**, které akcentují ochranu dětí ve sportu po fyzické, psychické i zdravotní stránce a související vzdělávání trenérů ve sportu.

8. Zemědělství a rybolov

Společná zemědělská politika po roce 2020

V návaznosti na Sdělení Komise „*K budoucnosti potravinářství a zemědělství*“ (listopad 2017) představila Komise 1. června 2018 soubor legislativních návrhů k budoucí podobě Společné zemědělské politiky (SZP) po roce 2020 zahrnující návrhy pravidel podpory pro přípravu, projednávání a implementaci strategických plánů SZP, jejich řízení, kontrolu a financování a také nařízení k SOT. V návaznosti na zveřejnění těchto dokumentů byla na půdě Rady EU zahájena jak detailní technická debata o budoucí podobě SZP, tak i politická diskuse o budoucím směřování této společné politiky. RO PRES v červnu 2019 s ohledem na nereálnost nalezení shody upustilo od ambice dosáhnout částečný obecný přístup k legislativnímu balíčku k budoucí SZP, namísto toho byla ministrům jako výstup jeho úsilí předložena zpráva o pokroku, která shrnula vývoj projednávání za první pololetí roku 2019. FI PRES od 1. 7. 2019 pokračovalo v diskuzi ohledně budoucího rozpočtu. Stejně jako RO PRES předložilo FI PRES zprávu o pokroku shrnující dosavadní vývoj projednávání a definující okruhy vyžadující další diskusi. Zásadním způsobem se do projednávání budoucí podoby SZP promítlo nové složení Evropské komise na konci roku 2019. Nová Komise je mnohem více environmentálně orientovaná a v této souvislosti představila řadu iniciativ, které mají napříč všemi unijními politikami posílit ochranu životního prostředí. Diskuse k budoucí podobě SZP tak budou pokračovat rovněž v roce 2020. Určující pro její konečnou podobu je výsledná dohoda nad rozpočtem EU pro nadcházející programové období. Diskuse k budoucí podobě SZP byly vedeny rovněž na půdě Evropského parlamentu. Pro formování konečné pozice EP byly zásadní volby, které proběhly v květnu 2019. Oproti předchozímu období došlo k novému rozložení sil, zejména byly oslabeny tradiční frakce – lidová a sociální. Naopak posílily v EP snahy o ochranu životního prostředí – to je pro novou podobu SZP zásadní.

Vzhledem k nedostatečnému pokroku ve vyjednávání o budoucím víceletém finančním rámci i o legislativním rámci SZP po roce 2020 představila Komise 5. 11. 2019 nařízení upravující přechodné období. Vzhledem ke zpoždění legislativního procesu bude nutné překlenout minimálně rok 2021, tak aby byla zajištěna podpora pro zemědělce a další příjemce podpory v rámci SZP. Hlavním principem tohoto přechodného období je využívání nových finančních prostředků na základě současných pravidel („nové peníze, stará pravidla“). Problematické je nastavení délky přechodného období, které bylo navrženo jako jednoleté. Intenzivní diskuze o délce i parametrech přechodného období probíhaly v roce 2020 napříč institucemi.

Společná rybářská politika

V průběhu roku 2019 byly v rámci pracovních orgánů EU zabývajících se rybolovem a akvakulturou projednávány zejména legislativní návrhy a bilaterální dohody týkající se mořského rybolovu s cílem zajistit jeho dlouhodobou udržitelnost a ochranu mořských rybolovných zdrojů.

V roce 2019 pokračovalo rovněž vyjednávání o budoucnosti nového Evropského námořního, rybářského a akvakulturního fondu (ENRAF) pro období 2021–2027, které bylo zahájeno v červnu 2018 na Pracovní skupině pro vnitřní a vnější politiku rybolovu. V červnu 2019 schválila Rada první částečný obecný přístup a následně v říjnu druhý částečný obecný přístup ke zbývajícím ustanovením návrhu nařízení kromě aspektů souvisejících s Víceletým finančním rámcem.

Na základě mandátu EP pro zahájení dialogu proběhl v listopadu 2019 první politický dialog ohledně nařízení o ENRAF, na kterém došlo k představení jednotlivých stanovisek EP, Rady a EK. Dialogy pokračovaly i prvním čtvrtletím roku 2020.

V roce 2019 dále probíhala aktualizace Víceletého národního strategického plánu pro akvakulturu (VNSPA), byla vypracována SWOT analýza a představena vize českého rybníkářství v roce 2030 a byla popsána schémata logických vazeb VNSPA. Byly definovány cíle, prioritní oblasti a aktivity VNSPA. Hlavním cílem českého rybníkářství do roku 2030 je konkurenceschopná a udržitelně se rozvíjející akvakultura, čímž strategický plán naplňuje jak obecný cíl politiky hospodářské a sociální soudržnosti, tak dva relevantní cíle Společné rybářské politiky EU.

Oblast lesnictví

V návaznosti na Sdělení o posílení opatření na ochranu a obnovu světových lesů, které Komise prezentovala na jednání AGRIFISH Rady v říjnu 2019, FI PRES vypracovalo a schválilo závěry Rady, které reagují na prioritní oblasti stanovené ve sdělení a identifikují klíčová opatření EU na ochranu a obnovu světových lesů do budoucna. Současně byla zahájena diskuse k nové Strategii EU v oblasti lesnictví. Současná strategie byla přijata roku 2013 a bude uplatňována do roku 2020. Cílem strategie je koordinovat a sjednotit politiky týkající se lesů a podpořit přínos lesů a odvětví založených na lesnictví k cílům EU. Jeho hlavními zásadami jsou udržitelné obhospodařování lesů, multifunkční úloha lesů, účinné využívání zdrojů a celosvětová odpovědnost za lesy. Diskuse nad novou podobou Strategie EU pro oblast lesnictví pokračují rovněž za HR PRES, a to jak na půdě Rady, tak v rámci Evropského parlamentu.

Opětovné využívání vody

V průběhu FI PRES byly dokončeny práce na legislativě upravující opětovné využívání vody. Návrh byl předán k projednání EP a Radě v květnu 2018. Následně probíhal technický přezkum na půdě Rady EU a diskuse probíhaly rovněž v EP, který přijal k návrhu svůj postoj v prvním čtení dne 12. 2. 2019. Rada následně přijala obecný přístup dne 26. 6. 2019. Od října do prosince 2019 se uskutečnily dialogy. V roce 2020 proběhly finalizace textu.

Zelená dohoda pro Evropu

V prosinci 2019 bylo Evropskou komisí zveřejněno sdělení Zelená dohoda pro Evropu, která představuje klíčovou strategii pro přechod na klimaticky neutrální, udržitelnou a oběhovou ekonomiku. Zelená dohoda pro Evropu nastíní řadu iniciativ také ve vztahu k sektoru zemědělství, rybníkářství, lesnictví či potravinářství.

Cílem připravované strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ je vytvoření spravedlivého, zdravého potravinového systému šetrného k životnímu prostředí. Strategie má posílit úsilí zemědělců a rybářů v boji proti změně klimatu, za ochranu životního prostředí a zachování biologické rozmanitosti. Členské státy musí zajistit, aby vnitrostátní strategické plány pro zemědělství vznikající v rámci nové SZP od počátku plně odrážely ambice Zelené dohody a strategie „od zemědělce ke spotřebiteli.“ Konkrétní podoba strategie bude prezentována v roce 2020.

Zelená dohoda pro Evropu hovoří i o nové strategii EU v oblasti lesnictví, jejímž cílem bude především účinné zalesňování a ochrana a obnova lesů v Evropě. Tyto opatření pomohou zvyšovat absorpci CO², snižovat výskyt a rozsah lesních požárů a podpoří bi hospodářství při plném zohlednění ekologických zásad příznivých pro biologickou rozmanitost.

9. Justice a vnitřní věci

Justiční spolupráce v trestních věcech

Dne 17. dubna 2019 byla přijata **směrnice o potírání podvodů v oblasti bezhotovostních platebních prostředků a jejich padělání**, která harmonizuje definice příslušných skutkových podstat trestných činů a související sankce a dále usnadňuje poskytování pomoci a podpory obětem tohoto typu trestné činnosti. Provedena bude ve lhůtě do 31. května 2021 novelou trestního zákoníku a zákona o obětech trestných činů.

V roce 2019 pokračovala příprava fungování **Úřadu evropského veřejného žalobce (EPPO)**. Do funkce evropského nejvyššího žalobce byla zvolena v listopadu 2019 Rumunka Laura Kövesi. Byla také schválena přechodná pravidla, na jejichž základě bylo losem určeno osm členských států, jejichž evropští žalobci budou mít v prvním období zkrácený tříletý mandát bez možnosti prodloužení (ČR mezi nimi není). Připravován byl také elektronický systém správy případů.

Dne 17. 4. 2018 předložila Komise EP a Radě návrh **nařízení o evropském příkazu k vydání a k uchování elektronických důkazů v trestním řízení**. Spolu s návrhem směrnice byl předložen i návrh **směrnice stanovující harmonizovaná pravidla pro stanovení právních zástupců za účelem získávání důkazů v trestním řízení**. Cílem obou návrhů je usnadnění a zrychlení přístupu policie a justičních orgánů k elektronickým důkazům, které jsou uchovávány na území jiného státu. Oba návrhy byly Radou schváleny, zahájení dialogu s EP se očekává v průběhu roku 2020.

Rozhodnutím Rady ze dne 6. 6. 2019 byla Komise zmocněna, aby jménem EU zahájila vyjednávání **dohody s USA o přeshraničním přístupu k e-důkazům**, která má umožnit vyžadování a poskytování elektronických údajů/elektronických dat mezi orgány členských států EU a USA, a to včetně možnosti vyžádat si elektronické důkazy/data přímo od poskytovatele elektronických služeb na území jiného státu. Vyjednávání s USA bylo oficiálně zahájeno dne 25. 9. 2019, kdy se uskutečnilo první kolo jednání stran.

Rozhodnutím Rady ze dne 6. 6. 2019 byla Komise zmocněna vyjednávat jménem EU text **Druhého dodatkového protokolu k Úmluvě Rady Evropy o počítačové kriminalitě**. Komise proto aktuálně vyjednává tento protokol jménem EU ve spolupráci s členskými státy EU, s nimiž pravidelně konzultuje návrh pozice EU. Návrh textu druhého dodatkového protokolu by měl být dojednaný do konce roku 2020.

Justiční spolupráce v civilních věcech

Na počátku roku 2019 byla Radou po konzultaci EP přijata finální podoba návrhu EK přepracování (recast) nařízení o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti – tzv. **nařízení Brusel II bis**. Nařízení má za cíl zefektivnit řízení týkající se ochrany dětí v případě přeshraničních sporů rodičů, zejména řízení péče o dítě, právo na styk s dítětem či rodičovské únosy dětí. Na Radě rovněž probíhaly diskuze k revizi **nařízení o doručování písemností a dokazování**, dvou stěžejních předpisů pro justiční spolupráci, které byly v prosinci zakončeny přijetím obecného přístupu k oběma nařízením. EP odhlasoval zprávu k nařízením na únorovém plenárním zasedání.

V červenci 2019 členské státy a Komise podepsaly na půdě Haagské konference mezinárodního práva soukromého závěrečný akt o sjednání **Úmluvy o uznávání a výkonu**

cizích rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (tzv. *Judgments Convention*). Jedná se o výsledek mnohaleté koordinační práce ČS a EK na mezinárodním poli, který by měl značně zjednodušit přeshraniční uznávání a výkon rozhodnutí z jiných států (např. USA, Čína, Rusko). V dalším období budou probíhat přípravné práce vedoucí k přistoupení EU k úmluvě. Rada v první polovině roku pokračovala v projednávání nařízení **o právu rozhodném pro účinky postoupení pohledávky na třetí strany**. Cílem tohoto legislativního návrhu je harmonizovat kolizní normy stanovící rozhodné právo pro účinky postoupení pohledávky vůči třetím stranám. Názory na kolizní řešení se mezi Radou EU a EK v některých ohledech značně liší, z tohoto důvodu práce na předmětném nařízení v druhém pololetí ustala a byla opět obnovena na počátku roku 2020.

Azylová a migrační politika

Ministři se v rámci Rady pro spravedlnost a vnitřní věci v roce 2019 opakovaně zabývali tématem **budoucnosti migrační a azylové politiky EU**.

Ačkoliv se členské státy shodují na potřebě reformovat společný evropský azylový systém (SEAS), nepodařilo se dospět ke konsenzu, a to zejména z důvodu odlišného pohledu na redistribuční mechanismus žadatelů o mezinárodní ochranu. S ohledem na zablokovaná jednání přislíbila EK předložit **nový Pakt pro migraci a azyl**, který by měl přinést nový impuls pro řešení aktuálních problémů i nalezení cesty k přenastavení migrační a azylové politiky EU. Hlavními spornými tématy na úrovni EU jsou zejména otázky povinné solidarity, hraniční procedury a návratů. ČR vítá znovuoobnovení diskuzí s cílem nalezení komplexního řešení migrační a azylové politiky, apeluje však na potřebu nalezení konsenzu mezi členskými státy. ČR i nadále odmítá zahrnutí redistribučního mechanismu jako povinné součásti azylového systému, neboť se z jejího pohledu nejedná o systémové řešení.

V červenci 2019 bylo vydáno přepracované **nařízení o vytvoření evropské sítě styčných úředníků pro přistěhovalectví**. Revidované nařízení má zajistit lepší koordinaci sítě styčných úředníků v otázkách migrace, předcházení nelegální migraci a usnadňování navracení.

Rozpracován zůstává **návrh revidované návratové směrnice** ze září 2018, který směřuje k posílení nástrojů pro boj proti nelegální migraci, zneužívání azylového systému a prevenci druhotných pohybů. Rada dosáhla v červnu 2019 částečného obecného přístupu, ze kterého je prozatím vyjmuta hraniční procedura. V zájmu zvýšení míry úspěšnosti návratové politiky je na úrovni EU zesilován tlak na **zefektivnění spolupráce s třetími zeměmi**, včetně jednání o readmisních dohodách. Probíhají jednání o uplatňování kondicionality, tj. aplikace pák a pobídek, zejména v oblasti víz či rozvojové pomoci, případně i v obchodní politice.

Během roku 2019 probíhala na úrovni EU také debata ohledně **dočasných opatření k vylodování migrantů**. Z těchto debat vzešla tzv. Maltská deklarace Itálie, Malty, Německa a Francie ze září 2019, která však nezískala na úrovni EU většinovou podporu.

Schengenský prostor a ochrana hranic

V listopadu 2019 schválila Rada revidované znění **nařízení o Evropské a pohraniční a pobřežní strážích**, které je důležitým prvkem komplexního přístupu EU k migraci a správě hranic. Agentura Frontex tak získala širší mandát v oblasti ochrany hranic, navracení a spolupráce se třetími zeměmi. Podle této novely bude do rámce Evropské pohraniční a pobřežní stráže začleněn Evropský systém ostrahy hranic (EUROSUR). Agentura Frontex

bude mít k dispozici stálý sbor až 10 000 operativních pracovníků, který bude postupně vytvářen do roku 2027. ČR návrh nařízení podporovala a jeho výsledné znění vítá.

V květnu 2019 Rada přijala dvě **nařízení týkající se interoperability mezi informačními systémy EU v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí**, která zjednoduší sdílení informací, umožní účinnější kontroly na vnějších hranicích, zlepší odhalování vícenásobných totožností a přispěje k zamezení nelegální migrace a boji proti ní. Spuštění jednotlivých komponent interoperability by mělo probíhat postupně do roku 2023. V současné době probíhá příprava prováděcích předpisů. ČR přípravu implementace národních prvků jednotlivých systémů již zahájila.

V srpnu 2019 vstoupilo v platnost **nařízení o posílení zabezpečení průkazů totožnosti občanů Unie a povolení k pobytu vydávaných občanům Unie a jejich rodinným příslušníkům vykonávajícím právo volného pohybu**. Nařízení bude účinné ode dne 2. 8. 2021. Nařízení stanoví minimální bezpečnostní prvky pro národní doklady totožnosti a povolení k pobytu vydávaná občanům Unie a jejich rodinným příslušníkům s cílem posílit bezpečnost v EU. Nadále však zůstane na rozhodnutí konkrétního členského státu, zda bude vydávat doklady totožnosti svým občanům.

Vnitřní bezpečnost a policejní spolupráce

V oblasti boje proti terorismu se v roce 2019 aktivity zaměřovaly mj. na **prevenci radikalizace**. Pokračovala činnost Expertní skupiny na vysoké úrovni pro boj proti radikalizaci. Dne 7. října 2019 se v Lucemburku uskutečnila již pátá konference Internetového fóra EU, na níž se sešly EK, členské státy, EUROPOL a hlavní internetové společnosti.

Již od roku 2018 je projednáván návrh **nařízení o prevenci šíření teroristického obsahu na internetu**. V prosinci 2018 byl dosažen obecný přístup Rady a od podzimu 2019 je návrh projednáván v rámci trialogu s EP.

Dne 3. prosince 2019 Soudní dvůr Evropské unie zamítl žalobu, kterou se ČR domáhala zrušení **směrnice č. 2017/853 o kontrole nabývání a držení zbraní**. ČR toto rozhodnutí respektuje. Již v roce 2018 byla připravena novela zákona o zbraních, která požadavky směrnice zohledňuje a zároveň respektuje práva legálních vlastníků zbraní.

Civilní ochrana

V roce 2019 vstoupila v platnost nová **právní úprava Mechanismu civilní ochrany Unie** (rozhodnutí č. 2019/420), na jejímž základě EU podporuje, koordinuje a doplňuje činnosti členských států v oblasti civilní ochrany. Nejdůležitějším opatřením, které tato změna přinesla, bylo **vytvoření rezervních kapacit „rescEU“**. Počáteční složení rescEU sestává z kapacit pro letecké hašení lesních požárů. V následujícím období budou do rescEU přidány kapacity pro odezvu na CBRN incidenty, kapacity pro leteckou zdravotní evakuaci, zdravotnické záchranné týmy a zdravotnické zásoby. Aktuálně došlo k aktivaci rescEU v souvislosti s COVID-19.

Vízová politika

EU plánuje v reakci na měnící se migrační a bezpečnostní výzvy zlepšit současný **Vízový informační systém (VIS)**. Nově by měl **VIS zahrnovat dlouhodobá víza a povolení k pobytu a zároveň by měl umožnit provádět automatickou kontrolu záznamů napříč dalšími evropskými systémy**. Na podzim roku 2019 byl k novelizaci VIS zahájen politický

dialog s EP, který dále pokračuje v roce 2020. Revidovaný systém by měl být uveden do provozu v roce 2023.

V lednu 2019 EK představila zprávu **Režimy občanství pro investory a režimy pobytu pro investory v EU**, která mapuje praxi udělení tzv. **zlatých pasů** (občanství pro investory) nebo **zlatých víz** (pobyt pro investory) a poukazuje na jejich rizikovost z hlediska bezpečnostních rizik, praní peněz, daňových úniků a korupce. ČR takový zvýhodněný režim udělování státního občanství zahraničním investorům nemá a ani o něm neuvažuje, neboť považuje takové postupy za rizikové. ČR podporuje navrhované posílení konzultací v této oblasti.

Ochrana oznamovatelů

Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o ochraně osob oznamujících porušení práva byl dne 8. října 2019 schválen Radou. Transpoziční lhůta pro promítnutí směrnice do národních právních řádů byla stanovena do 17. prosince 2021.

Obnovení jednání o přistoupení EU k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod Rady Evropy

Jednání o přistoupení EU k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod byla po zamítavém posudku Soudního dvora 2/13 ze dne 18. prosince 2014 pozastavena. Po téměř pětileté přestávce představila v červnu 2019 Evropská komise technický příspěvek shrnující změny, které je nutné v přístupových dokumentech v reakci na závěry Soudního dvora učinit. Na základě tohoto podkladového dokumentu byl připraven ucelený návrh unijní pozice k renegociaci přístupové dohody, který byl schválen Radou pro justici a vnitro dne 7. října 2019.

10. Vnější vztahy

Novým vysokým představitelem EU pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a místopředsedou EK (HR/VP) byl zvolen bývalý ministr zahraničí Španělska Josep Borrell Fontelles. Nová EK by dle předsedkyně Ursuly von der Leyen měla být dle svých slov v oblasti vnějších vztahů „geopolitická“, tedy jednotnější, strategičtější a asertivnější. Nová EK také hodlá posilovat své pozice v efektivním multilateralismu, a to v rámci OSN, WTO a environmentálních mezinárodních iniciativách.

Východní partnerství

Politika Východního partnerství (VP) se v roce 2019 i nadále soustředovala především na **implementaci výsledků summitu v Bruselu 2017**. Hlavní důraz byl ze strany EU kladen na **naplňování dokumentu „20 for 2020“**, který tvoří přílohu Deklarace ze summitu v Bruselu a stanoví 20 cílů, jichž mají partnerské země dosáhnout do roku 2020 v oblasti praktické spolupráce s EU. V roce 2019 se nekonal summit VP tak, jak by předpokládal zavedený dvouletý interval z důvodu končícího mandátu EK a vysoké představitelky Mogherini.

Nejvýznamnější událostí bylo květnové 10. výročí ustavení politiky Východního partnerství. Proběhla tradiční **schůzka ministrů zahraničních věcí členských států EU a zemí VP** na okraj Rady pro zahraniční věci 13. května 2019 v Bruselu.

V roce 2019 pokračovala implementace **dohod o přidružení včetně prohloubených a komplexních zón volného obchodu (AA/DCFTA) s Gruzii, Moldavskem a s Ukrajinou**. Pokračovalo jednání o nové rámcové dohodě s Ázerbájdžánem, jakož i o právně nezávazném Memorandu o prioritách partnerství s Běloruskem, které vyplývá ze zapojení Běloruska do ENP.

Amerika

USA zůstávají strategickým partnerem EU, ačkoliv i v roce 2019 do vztahů zasáhly obchodně-politické spory a projevíly se různé přístupy, zejména k multilateralismu. Odcházející i nová Komise se snaží udržet dialog s USA v různých aspektech, a to zejména těch ujednaných v rámci dohody Juncker-Trump z července 2018, jejímž cílem bylo posílení vzájemného obchodu a snížení obchodních bariér. Zároveň se jako společné téma nadále profiloval screening zahraničních investic a spolupráce v bezpečnostní oblasti včetně 5G. EU pokračovala ve výměnách se zájmem o spuštění EU-US dialogu v oblasti obrany a bezpečnosti, mj. v kontextu amerických obav a výměn ohledně evropských obranných iniciativ (EDF, PESCO). Probíhaly koordinace a výměny informací v zahraničně-politických otázkách s důrazem na řešení situace kolem Íránu, MEPP a stále intenzivněji také v souvislosti s rostoucím vlivem ČLR.

Vztahy EU s **Kanadou** v r. 2019 byly nadále na výborné úrovni, existovala shoda a úzká spolupráce na většině témat, jak bilaterálně, tak ve formátech G7 a G20. Pokračovala implementace dohod SPA (Dohoda o strategickém partnerství EU – Kanada) a CETA (Komplexní hospodářská a obchodní dohoda EU – Kanada). Vyvrcholením vztahů byl červnový 17. summit EU – Kanada, kde bylo na závěr přijato společné prohlášení.

V květnu 2019 byly definovány nové tematické a geografické priority **EU vůči Latinské Americe a Karibiku (LAK)** v závěrech Rady ke vztahům s LAK na základě Společného sdělení ESVA a EK. Dne 17. 5. vstoupila v platnost **Dohoda o ustavení Nadace EU-LAC** jako mezinárodní organizace.

Prioritním tématem v roce 2019 byla **Venezuela**, kde se EU od počátku politické krize soustředí na podporu právního státu, snahu o propuštění politických vězňů a hledání politického a mírového řešení situace v zemi. EU podporovala snahy o jednání mezi režimem a opozicí pod vedením dočasného prezidenta Juana Guaidóa, které by vedlo k nezávislým volbám. EU v roce 2019 i nadále podporovala implementaci mírové dohody s FARC v **Kolumbii**, zejména s pomocí Zvláštního vyslance pro LP E. Gilmora. ČR přispěla do Svěreneckého fondu EU – Kolumbie částkou 10 330 EUR. Během roku 2019 se uskutečnila řada dialogů **EU – Kuba** na pracovní úrovni, např. dialog o lidských právech, dialog o odzbrojení a nešíření zbraní.

Blízký východ a Afrika

EU v průběhu roku 2019 diplomaticky usilovala o zahájení mírového procesu v **Sýrii** pod záštitou OSN, v souladu s rezolucí RB OSN č. 2254. EU a její členské státy byly v roce 2019 nadále hlavními donory humanitární pomoci vnitřně vysídlené a ohrožené civilní populaci Sýrie. Hlavním donorem humanitární pomoci zůstala EU také v **Iráku**.

Ve vztazích EU – **Jordánsko** bylo v rámci Evropské politiky sousedství i nadále prioritní posilování stabilizace a odolnosti Jordánska, zejména formou podpory hospodářského rozvoje, dále témata posilování právního státu a silnější spolupráce v oblasti bezpečnosti. V **Jemenu** EU aktivně podporuje snahu o politické řešení konfliktu pod záštitou OSN. Hlavními prioritami jsou bezpečnost a lidská práva, zároveň EU v roce 2019 zůstává jedním z největších poskytovatelů humanitární a rozvojové pomoci Jemenu.

Ve vztahu k **Íránu** se EU v roce 2019 snažila zachovat fungování Společného komplexního akčního plánu o íránském jaderném programu (JCPOA), který považuje za klíčovou dohodu v oblasti nešíření jaderných zbraní a z toho důvodu důležitý pro regionální bezpečnost. Evropští účastníci JCPOA – Německo, Francie a Velká Británie – se pokusili zachránit dohodu vytvořením separátního směnného mechanismu Instex v lednu 2019. V listopadu 2019 se k jeho používání přihlásilo dalších 6 zemí – Finsko, Belgie, Dánsko, Nizozemí, Švédsko a také Norsko, nicméně objem obchodu Íránu s EU v roce 2019 poklesl o více než 70 %.

I v 2019 pokračovala v rámci EU diskuse o přípravě Rady přidružení EU – **Izrael** a vytvoření detailního plánu témat týkající se partnerství s Izraelem. Datum konání však dosud nebylo stanoveno. Ve snaze udržet USA zaangažované v **blízkovýchodním mírovém procesu** se EU proaktivně podílela na zachování procesu a udržování komunikace s jednotlivými aktéry. V únoru 2019 se v **Egyptě** konal summit EU a Ligy arabských států, který vyjádřil podporu bližší spolupráci mezi oběma mezinárodními organizacemi. Evropský parlament v roce 2019 kritizoval egyptské počínání na lidskoprávním poli mimo jiné též ve světle zatčení několika tisíc osob po zářijových protivládních protestech, současně však akceptoval složitou egyptskou situaci na poli boje s terorismem.

V EU dlouhodobě dochází k přesměrování priorit směrem do **Afriky**. Tento vzestupný trend pokračoval v průběhu roku 2019 a ještě více se zvýraznil nástupem nové Evropské komise. První cesta nové předsedkyně EK směřovala 7. prosince 2019 do Addis Abeby.

V lednu 2019 se uskutečnilo vůbec **první zasedání EU a Africké unie na úrovni ministrů zahraničních věcí**. Agenda se soustředila na tři oblasti: politická dimenze (mír, bezpečnost a vládnutí), ekonomická dimenze (obchod, investice a ekonomická integrace) a multilateralismus (včetně klimatických změn jako potenciálního společného tématu).

V květnu 2019 proběhlo zasedání ministrů zahraničí a obrany EU s jejich protějšky ze zemí **G5 Sahel**. Jednání se věnovalo zásadním výzvám v politické, bezpečnostní, rozvojové a humanitární oblasti v regionu Sahelu. Země Sahelu jsou mj. tranzitními oblastmi nelegálních migračních toků do EU ze zdrojových zemí západní Afriky a Afrického rohu.

V roce 2019 pokračovala jednání mezi EU a zeměmi ACP (Afrika, Karibik a Pacifik) o **novém smluvním rámci**, který má nahradit Dohodu z Cotonou. Ta vypršela v únoru 2020, proto byla v roce 2019 přijata přechodná opatření, která prodlužují její platnost do konce roku 2020.

Asie

Rok 2019 ve vztazích s Asií zahájilo lednové **setkání ministrů zahraničních věcí EU-ASEAN**, kde se „v zásadě“ dohodlo povýšení vzájemných vztahů na strategické partnerství. Toto prohlášení mělo být ukázkou, že oba integrační bloky podporují multilateralismus a mezinárodní pořádek založený na pravidlech. Za prioritní klíčové oblasti byly označeny obchod, konektivita, kybernetická bezpečnost, energetická bezpečnost a spolupráce na boji proti terorismu. Třetí plochou zůstává problematika palmového oleje.

Klíčovým tématem pro EU v Asii jsou vztahy s **Čínou**. EU se na počátku roku vymezila vůči Číně ve **Společném sdělení EU – Čína – strategický výhled**, které nastínilo hlavní obrysy současných vztahů mezi EU a Čínou coby partnerem, konkurentem a systémovým rivalem. Dne **9. dubna se uskutečnil 21. summit EU – Čína**. Oba partneři zde potvrdili vůli prohlubovat strategické partnerství a do roku 2020 přijmout novou agendu spolupráce na další léta.

Na posledním **summitu EU – Japonsko** 25. dubna 2019 zhodnotili lídři provádění dohody o volném obchodu a došlo ke shodě na potřebě na posílení vzájemné spolupráce včetně konektivity, ochrany údajů a změny klimatu. Dne 27. září bylo v Bruselu za účasti premiéra S. Abého podepsáno „**Partnerství mezi Evropskou unií a Japonskem v oblasti udržitelné konektivity a kvalitní infrastruktury**.“ Partnerství, které pokrývá celou řadu oblastí (obchod, hospodářství, doprava, infrastruktura a životního prostředí), je prvním svého druhu a zdůrazňuje propojení jako klíčovou prioritu EU na globální úrovni.

Vztahy s Indií se v roce 2019 se zaměřily primárně na implementaci Strategie z roku 2018 a přípravu summitu v roce 2020, který byl ovšem v březnu t. r. odložen. 25. června 2019 byl **podepsán nový Strategický plán angažovanosti EU – Pákistán** (Strategic Engagement Plan), který má za cíl prohloubení spolupráce ve všech oblastech.

Hlavní akcí v kontextu Střední Asie byla 15. **ministeriáda EU-SA v Biškeku** v červenci 2019 za účasti HRVP Mogherini, na které byla představena **nová strategie EU vůči SA**. Tuto strategii přijaly státy SA velmi pozitivně. Strategie zahrnuje několik klíčových oblastí, mezi kterými je i Strategie ke konektivě EU-SA. EU pokračovala v rozšiřování partnerství se státy SA. Byla ukončena ratifikace **Smlouvy o posíleném partnerství a spolupráci EU-Kazachstán (EPCA)** všemi ČS a smlouva vstoupila v březnu 2020 v platnost. Bylo ukončeno jednání o **EPCA s Kyrgyzstánem** a bylo dosaženo významného pokroku v jednáních o **EPCA s Uzbekistánem** s předpokladem jejího uzavření v roce 2020. EU v roce 2019 vedla diskusi k další angažovanosti EU vůči **Afgánistánu** a o podmíněnosti pokračování další finanční a rozvojové podpory jak ze strany EU, tak mezinárodního společenství.“

V prosinci se v Madridu konalo **14. setkání ministrů zahraničních věcí ASEM**, které mělo za úkol připravit hlavní témata pro summit hlav států ASEM v listopadu 2020.

Kromě výše zmíněných zahraničně-politických oblastí týkajících se regionu se EU intenzivně zabývala také situací na **Korejském poloostrově** a v **Jihočínském moři**.

Společná obchodní politika

Dle nové Komise by i nadále měla EU mít vedoucí roli v rámci multilaterálního obchodního systému založeného na pravidlech, přičemž tato pravidla by měla být efektivní, vymahatelná a měla by vytvořit rovné soutěžní podmínky (LPF). Současně nová EK potvrdila zájem na prosazování otevřeného a spravedlivého obchodu. Zvýšený důraz bude věnován posílení obchodních vztahů s klíčovými partnery, reformě WTO, boji s neférovými obchodními praktikami a propojení obchodu a udržitelného rozvoje s klíčovým akcentem vlivu obchodu na klima. Prosazování práv EU by mělo napomoci vytvoření funkce **Chief Trade Enforcement Officer**, jehož úkolem by mělo být monitorovat a zlepšit dodržování závazků obchodních dohod.

V březnu 2019 vstoupilo v platnost **horizontální nařízení o ochranných opatřeních** (safeguardech), jež umožňuje aplikaci dvoustranných ochranných doložek a dalších mechanismů umožňujících dočasné odnětí preferencí vyplývajících z obchodních dohod mezi EU a třetími zeměmi, tak aby mohla být tato opatření ve všech oblastech prováděna účinným a soudržným způsobem. V dubnu 2019 rovněž vstoupilo v platnost **nařízení, kterým se stanoví rámec pro prověřování přímých zahraničních investic do EU**. Nařízení umožní členským státům a EK navzájem sdílet informace o přímých zahraničních investicích třetích zemí do EU, jež by mohly představovat hrozbu pro bezpečnost nebo veřejný pořádek v členských státech EU. Nařízení zároveň stanoví požadavky, které musí splňovat prověřovací mechanismy jednotlivých ČS. Nařízení bude účinné od října 2020.

Zejména ve druhé polovině roku 2019 se na úrovni Rady začalo znovu intenzivně jednat o návrhu **nařízení k mezinárodnímu nástroji k veřejným zakázkám** (IPI). Deklarovaným cílem IPI je sloužit coby negociační páka při jednáních EK se třetími zeměmi o zpřístupnění jejich trhů s veřejnými zakázkami. Vůči uchazečům o veřejné zakázky v EU ze zemí, kde jsou unijní subjekty vystaveny diskriminaci, by EU podle nařízení mohla přijímat opatření, která je v soutěži určitým způsobem znevýhodní.

Na konci roku 2019, v souvislosti s blokadou Odvolacího orgánu WTO, předložila Komise návrh **revize nařízení o prosazování pravidel v mezinárodním obchodě**. Toto nařízení EU umožňuje domoci se uložení opatření v oblasti cel, množstevních kvót nebo veřejných zakázek svých práv, pokud druhá smluvní strana nedodržela své závazky vyplývající z mezinárodních dohod. Podle revize by již EU do budoucna nemusela s uložení opatření čekat na vydání konečného rozhodnutí v rámci příslušného mechanismu pro řešení sporů, pokud druhá strana toto řešení blokuje, např. právě odvoláním k nefunkčnímu Odvolacímu orgánu nebo nejmenováním rozhodců ve sporu podle dvoustranné obchodní dohody. Záměrem je přijmout revidované nařízení s ohledem na krizi Odvolacího orgánu co nejdříve.

V rámci provádění společné obchodní politiky byla začátkem roku 2019 zavedena konečná **ochranná opatření ve formě celní kvóty proti dovozu některých výrobků z oceli** ze třetích zemí. Těmito opatřeními EU reagovala na rostoucí objemy dovozů v souvislosti s dřívějším uložením cel na hutní výrobky ze strany USA. Po provedeném přezkumu bylo od října 2019 upraveno nastavení ochranných opatření. Celní kvóty by měly zůstat v platnosti do června 2021. Do června 2020 by nicméně měl být dokončen druhý přezkum, který případně znovu upraví jejich nastavení.

Multilaterální agenda obchodní politiky

Multilaterální obchodní systém zůstává základním pilířem obchodní politiky EU. V rámci mnohostranné obchodní spolupráce ve WTO pokračovala EU v roce 2019 v aktivním přístupu k modernizaci organizace, jejímž cílem je řešení krize všech tří klíčových funkcí WTO. Situaci umocňuje nefunkčnost **Odvolacího orgánu** od prosince 2019. Dvoustupňové dočasné řešení sporů v rámci WTO by do budoucna (resp. do té doby, než dojde o obnovení funkčnosti Odvolacího orgánu WTO) mělo zajistit tzv. Vícestranné prozatímní ujednání, k němuž se kromě EU připojilo 18 členů WTO a které bylo notifikováno na konci dubna 2020.

Za situace, kdy obchodní politika USA zaznamenala zřetelný odklon od liberální směrem k protekcionistické, se EU stala lídrem tohoto procesu. EU v návaznosti na svůj prvotní komplexní návrh na **modernizaci WTO** z r. 2018 formulovala další dílčí návrhy v konkrétních oblastech svého prioritního zájmu. Pandemie nemoci COVID-19, která naplno zasáhla EU počátkem roku 2020, nepochybně bude mít významný dopad na obchod zboží i službami. WTO se nyní orientuje na monitoring opatření s důrazem na obchodování se zdravotnickými pomůckami, kterého se účastní i EU. XII. Konference ministrů členů WTO, plánovaná na červen 2020 v kazachstánském Nur-Sultanu, byla v tomto kontextu odložena.

Bilaterální agenda obchodní politiky

V červnu 2019 bylo oznámeno dosažení politické dohody v jednáních s blokem **Mercosur**. Pokračují práce na technických detailech. Dohoda má kromě významných ekonomických přínosů i důležitý strategický význam – EU získá jako první aktér přístup na dosud uzavřený trh Mercosuru. Na konci roku 2019 došlo k průlomům i v jednáních s **Mexikem** o obchodní části modernizované globální dohody, k jejich dokončení došlo v prvních měsících roku 2020 – nyní probíhá právní čištění textu, příslušné rozhodnutí Rady by snad mohlo být přijato do konce roku 2020.

Jednání i nadále pokračují s **Chile** o modernizaci asociační dohody a s **Indonésií** a **Tuniskem** o dohodě o volném obchodu. V létě 2019 byla podepsána dohoda o volném obchodu a dohoda o ochraně investic mezi EU a **Vietnamem**, očekává se, že obchodní dohoda vstoupí v platnost v létě 2020. Dohoda odstraní až 99 % všech cel a přinese úspory na clech ve výši až 575 mil. Kč. Na začátku roku 2020 došlo také k zahájení jednání o prohloubení Dohody o ekonomickém partnerství (EPAs) se **státy jižní a východní Afriky** na základě aktualizovaného mandátu pro jednání o EPAs se zeměmi AKT, který Rada schválila na v prosinci 2019.

V roce 2019 pokračovala jednání o dohodách o volném obchodu s **Austrálií** a **Novým Zélandem**, vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o stejně smýšlející partnery, je cílem dosáhnout velmi ambiciózních dohod. S **Čínou** se v loňském roce podařilo dokončit a parafovat Dohodu o ochraně zeměpisných označení (GIs), k jejímu podpisu prozatím nedošlo. Pokračují také jednání o investiční dohodě, ambice stran jsou ale prozatím odlišné.

Vztahy EU – **USA** zůstávají i nadále zatíženy různými problémy. Od roku 2018 jsou uvalena cla na ocel a hliník, USA nadále hrozí uvalením cel na automobilový sektor a uvalením cel v důsledku ambic některých členských států zavést digitální daň. Problematickou oblastí jsou dlouhodobě paralelní spory v rámci WTO Airbus/Boeing, zejména když USA uvalily v návaznosti na rozhodnutí arbitra z podzimu 2019 na EU další kompenzační cla. V roce 2019 se strany v jednáních zaměřily zejména na regulační oblast a vyměnily si návrhy dohod o posuzování shody, jednání v tomto směru dále pokračují.

Evropské sdružení volného obchodu

Vztahům EU a Evropského sdružení volného obchodu ESVA (ESVO) dominovaly i v roce 2019 negociace se Švýcarskem o strukturální reglementaci vzájemných vztahů ve formě tzv. Institucionální rámcové dohody (IFA), jež by nahradila stávající ad hoc dohody v jednotlivých sektorových politikách. K žádnému zásadnímu posunu na švýcarské straně však nedošlo, konzultace s vybranými sociálními partnery budou pokračovat i v roce 2020.

Společná bezpečnostní obranná politika (SBOP)

V roce 2019 pokračovalo posilování Společné bezpečnostní a obranné politiky EU (SBOP) návazně na již dříve spuštěné či projednávané iniciativy (PESCO, EDIDP, CARD, EPF, Pakt pro civilní SBOP aj.)

Během roku 2019 byl intenzivně diskutován návrh rozhodnutí Rady o zřízení tzv. **Evropského mírového fondu (EPF)**, nového mimorozpočtového nástroje pro období 2021–2027, jehož cílem je financování všech vojenských a obranných akcí Společné zahraniční a bezpečnostní politiky, které není možné financovat z rozpočtu EU.

V oblasti civilní SBOP byl kromě fungování řady civilních misí kladen důraz na implementaci poměrně ambiciózního **Paktu pro civilní SBOP** z listopadu 2018, který si klade za cíl celkové posílení a zefektivnění civilní dimenze a posílení společného kooperativního přístupu. Pakt stanovuje kvalitativní a v omezené míře i kvantitativní kolektivní závazky členských států a institucí EU, které mají být splněny nejpozději do r. 2023. Dne 14. listopadu 2019 se konala první **revizní konference k Paktu pro civilní SBOP**, kde jednotlivé členské státy EU představily své Národní implementační plány shrnující národní ambice při naplňování společných závazků a shodly se na dalším postupu, jenž byl následně potvrzen v závěrech Rady v prosinci 2019. K efektivní implementaci Paktu pro civilní SBOP by mělo přispět také **Evropské centrum excelence pro civilní řešení krizí** (European Centre of Excellence for Civilian Crisis Management), jehož vznik iniciovalo Německo. Česká republika požádala na základě usnesení vlády o členství, členem by se měla stát během roku 2020.

Mise a operace EU

„Polokruh nestability“ kolem Evropy táhnoucí se od Sahelu přes Blízký východ až po východní Evropu vytváří potřebu většího bilaterálního angažmá evropských zemí, ale také EU a dalších mezinárodních organizací. Ty nyní kladou větší akcent na rozvíjení systémů včasného varování a monitoring přímo v krizových regionech. Roste také angažmá s cílem posilovat odolnost ohrožených zemí v širším sousedství Evropy, bojovat proti nelegální migraci či stabilizovat postkonfliktní oblasti.

V roce 2019 vedla EU **6 vojenských misí a operací** (výcvikové: EUTM Mali, EUTM Středoafriická republika a EUTM Somalia; exekutivní: EUNAVFOR MED Sophia, EUNAVFOR Atalanta a EUFOR Althea) a **10 civilních misí** (EULEX Kosovo, EUAM Ukraine, EUMM Georgia, EUPOL COPPS a EUBAM Rafah, EUAM Irák, EUBAM Libya, EUCAP Somalia, EUCAP Sahel Niger, EUCAP Sahel Mali).

Lidská práva a demokracie

V únoru 2019 schválila Rada FAC **teritoriální a tematické priority EU pro lidskoprávní fóra OSN** pro rok 2019. Závěry byly schváleny jako obsahově silný dokument s jednoznačným odsouzením porušování lidských práv v řadě zemí. Za mučení a popravy bylo kritizováno Rusko (Čečensko), Egypt, Filipíny, Myanmar, Pákistán, Saudská Arábie

a Venezuela, obzvláště kriticky byla zmíněna Čína. Ohledně porušování práv menšin bylo zmíněno např. Rusko s důrazem na zásahy na Krymu a východní Ukrajině, Čína s důrazem na Xinjiang a Tibet, nebo např. Pákistán. Porušování základních demokratických pravidel bylo kritizováno např. v Bělorusku, Nikarague, Rusku, Turecku a Venezuele.

EU podpořila silný a nezávislý mandát **Vysokého komisaře OSN pro lidská práva** a další lidskoprávní mechanismy OSN (Rada pro lidská práva, zvláštní procedury a smluvní výbory), podpořila i klíčovou roli nevládních organizací při ochraně lidských práv. V tematické části dokumentu EU potvrzuje svou podporu obráncům lidských práv, novinářům a nevládním organizacím.

Volební pozorovatelské mise EU byly v roce 2019 na základě rozhodnutí Vysoké představitelky a po souhlasu přijímacího státu vyslány do Salvadoru, Nigérie, Senegalu, Malawi, Libanonu, Srí Lanky, Mosambiku a Kosova. Všech uvedených misí se účastnili pozorovatelé nominovaní za ČR.

Na pracovní úrovni Rada v průběhu roku intenzivně diskutovala **Akční plán EU k lidským právům** a demokracii na léta 2020-2024.

Rozvojová spolupráce a humanitární pomoc

Prioritním tématem v oblasti rozvojové spolupráce byl i v roce 2019 nový **Nástroj pro sousedství, rozvoj a mezinárodní spolupráci (NDICI), resp. jeho vyjednávání v rámci Víceletého finančního rámce EU 2021-2027**. Evropská komise zveřejnila návrh nařízení pro NDICI již v červnu roku 2018, k jeho projednávání byla ustanovena zvláštní pracovní skupina. Cílem návrhu bylo sloučit většinu existujících nástrojů v oblasti vnější akce EU do jediného instrumentu. Z hlediska rozvojové spolupráce se jedná o důležitý nástroj s ohledem na to, že 92 % jeho prostředků má být vykazatelné jako oficiální rozvojová pomoc.

Na základě zadání Rady EU vypracovala tzv. Skupina moudrých nezávislou analýzu současné **evropské finanční architektury pro rozvoj**. Tato zpráva byla představena v říjnu a následně diskutována na příslušných formátech Rady, kde bylo rozhodnuto provést nezávislé studie proveditelnosti možných řešení k racionalizaci finanční rozvojové architektury navržených ve zprávě (ustavení Evropské investiční banky nebo Evropské banky pro rekonstrukci a rozvoj hlavní evropskou rozvojovou bankou pro vnější akci). Koncem roku 2019 se finskému předsednictví podařilo dosáhnout částečně obecného přístupu Rady a zahájit dialogy s Evropským parlamentem.

Mezi další témata patřila **výživa, nerovnost** či **příprava společné zprávy ČS a EU o implementaci Agendy 2030**, která byla prezentována v rámci dobrovolných přezkumů plnění cílů udržitelného rozvoje na politickém fóru na vysoké úrovni v New Yorku. S blížícím se novým programovacím obdobím byly v rámci operativních diskuzí projednávány priority pro příští rozpočtový cyklus zejména v oblasti Sahelu a Afrického rohu. S nástupem nové Komise se také v rozvojové spolupráci zvýšil důraz na životní prostředí, klima, udržitelnou energetiku a **vnější dimenzi Evropské zelené dohody**.

V humanitárním kontextu se EU aktivně podílela na přípravě prvního Globálního fóra pro uprchlíky na podporu implementace Globálního paktu pro uprchlíky i na přípravě Klimatického summitu, se zaměřením na vzájemné souvislosti **klimatu, nestability a nuceného vysídlení**. Na podzim 2019 byly přijaty **Závěry Rady k mezinárodnímu humanitárnímu právu**, také nový komisař pro krizové řízení přislíbil aktivnější roli EU při

jeho obhajobě. Probíhaly také analýzy dopadu protiteroristických a sankčních opatření na poskytování humanitární pomoci.

Boj proti terorismu

V roce 2019 pokračovala EU v konkrétním definování aktivit boje proti terorismu, který byl potvrzen jako jedna z klíčových součástí priority „ochrana občanů“ ve Strategické agendě 2019-2024 přijaté v červnu Evropskou radou. Aktivity se nadále soustředí na zvyšování spolupráce a posilování sdílení informací. Pozornost byla v roce 2019 soustředěna jak na konkrétní témata spojená s terorismem (boj s financováním terorismu, prevence a boj s radikalizací, zejména ve věznicích apod.), tak na širší, všezahrnující přístup k boji s terorismem např. lepším využíváním operací a misí SBOP. Z hlediska vnějších vztahů pokračovaly pravidelné dialogy mezi EU a partnerskými státy a organizacemi (včetně OSN) na téma bezpečnostní spolupráce, jež napomáhají mj. zlepšovat výměnu informací, aktuálním tématem zůstává boj proti radikalizaci vč. potírání propagandy a dezinformací.

Problematika sankcí

V průběhu roku 2019 pokračovaly **pravidelné revize a úpravy** existujících sankčních režimů EU zavedených autonomně i převzatých na základě rozhodnutí OSN. Bylo také přijato rozhodnutí o **zřízení dalších tří nových sankčních režimů**, a to v souvislosti se zhoršující se situací v Nikaragui, dále v souvislosti s těžebními aktivitami Turecka ve východním Středomoří a také tematický sankční režim v rámci boje proti kybernetickým útokům vůči EU a členským státům.

V lednu 2019 byly zařazeny první osoby a subjekty na seznam sankčního režimu bojujícího se **šířením a používáním chemických zbraní**. Jedná se o 4 občany Ruska zodpovědné či spolupodílející se na útocích v Salisbury, 5 občanů Sýrie spoluzodpovědných za chemické útoky v zemi a dále výzkumné Středisko pro vědecká studia a výzkum, který je též zapojen do procesu proliferace chemických zbraní.

Omezující opatření vůči **Rusku** byla vzhledem k přetrvávání důvodů pro jejich zavedení a neplnění Minských dohod během roku 2019 prodlužována. V březnu 2019 byl sankční seznam vztahující se k narušení **územní celistvosti, nezávislosti a svrchovanosti Ukrajiny** rozšířen o 7 osob podílejících se na incidentu v Kerčské úžině v Azovském moři. Obdobně je tomu v případě sankcí vůči **Ukrajíně**, respektive osobám napojeným na bývalého prezidenta Janukovyče z důvodu zpronevěry finančních prostředků.

V květnu roku 2019 byl přijat další **horizontální/tematický sankční režim v rámci boje proti kybernetickým útokům** ohrožujícím EU nebo její členské země. Tento režim zavádí rámec pro přijetí opatření pro případ kybernetických útoků významného dopadu. Jedná se o zákaz vstupu a stanovuje zmrazení veškerých finančních prostředků a hospodářských zdrojů, které patří fyzickým nebo právnickým osobám, subjektům či orgánům, které jsou uvedeny ve výše zmiňované příloze I návrhu rozhodnutí, nebo které jsou jimi vlastněny, drženy či ovládány. Samotný seznam byl v roce 2019 prázdný.

S ohledem na stále se zhoršující vnitropolitický vývoj ve **Venezuele** bylo i v roce 2019, konkrétně v září, na sankční seznam uvedeno dalších 7 osob z bezpečnostních a zpravodajských složek země podílejících se na mučení a porušování lidských práv.

V rámci pracovních orgánů Rady v roce 2019 pokračovala **debata k ustanovení horizontálního lidskoprávního sankčního režimu**. Cílem návrhu je zřízení tematického sankčního režimu EU, který by postihoval nejzávažnější typy porušování lidských práv bez

návaznosti na konkrétní stát. Na prosincové Radě FAC byla vyjádřena jednomyslná politická podpora od všech zemí EU pro přípravy tohoto sankčního režimu.

Strategická komunikace a boj proti dezinformacím

V návaznosti na **Akční plán EU proti dezinformacím**, jehož cílem je posílit schopnost EU reagovat na dezinformační kampaně, EU posílila své schopnosti identifikovat dezinformace a bojovat proti nim prostřednictvím svých **týmů pro strategickou komunikaci**.

V rámci Evropské služby pro vnější činnost (ESVA) nadále působil komunikační tým „**StratCom East**“ zaměřený na Rusko a východní sousedství EU, stejně jako další dva týmy (Západní Balkán, Jižní sousedství). Tým „East“, největší a nejstarší z těchto tří, se i nadále zaměřoval na pozitivní komunikaci EU především vůči RU a zemím Východního partnerství, podporu nezávislých ruskojazyčných médií a čelení ruským dezinformacím. V týmu nadále působí český národní expert.